

KRONIKA MESTA

ŽIAR NAD HRONOM

Rok 2005

**Toto pokračovanie IV. zväzku Kroniky mesta Žiar nad Hronom obsahuje
záznamy v počítačovom vydaní za rok 2005**

v počte strán

**odtlačok
pečate mesta**

**Božena Mikulčíková
Mgr. Mária Ulrichová
poslanci MsZ**

**Mgr. Ivan Černaj
primátor**

**Kronikárkou mesta je Mgr. Mária Zatlková, učiteľka na dôchodku,
podľa uznesenia mestskej rady č. 73/2001, potvrdené uznesením
mestskej rady č. 15/2003. O kronikárovi pozri záznam z r. 2001.**

kronikár

OBSAH

Časť	Názov	Strana
	Najvýznamnejšie udalosti roka	4
	Mesto Žiar nad Hronom (stručná charakteristika a história)	5
I.	Mestská samospráva	7
II.	Z rozpočtu mesta	15
III.	Významné návštevy mesta	16
IV.	Zmeny tváre mesta	17
V.	Obyvateľstvo	20
VI.	Verejno-spoločenský život	27
VII.	Výročia a oslavy	31
VIII.	Podniky v živote mesta	34
IX.	Školstvo	37
X.	Kultúra	42
XI.	Duchovný život	46
XII.	Zdravotníctvo	48
XIII.	Životné prostredie	50
XIV.	Šport	53
XV.	Počasie a jeho osobitosti	58
XVI.	Mimoriadne udalosti	59
	Používané značky a skratky	62
	Sprievodná dokumentácia	63

2005

NAJVÝZNAMNEJŠIE UDALOSTI ROKA :

vo svete :

- a) Dňa 2. apríla 2005 o 21,37 hod. umrel pápež Ján Pavol II. Dňa 19. apríla konkláve v Ríme zvolilo nového pápeža Benedikta XVI. – Jozefa Ratzingera.
- b) V októbri 2005 malo rozsiahle zemetrasenie v Pakistane cca 50 000 obetí.

na Slovensku :

- a) V dňoch 11. – 18. septembra sa v SR konal eucharistický kongres.
- b) Voľby do VÚC boli dňa 26. novembra a 2. kolo 10. decembra.

v meste :

- a) V máji bol dotvorený dlhodobý PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA (do r. 2013).
- b) Najvyšší súd SR vyhovel sťažnosti Svätokrížskeho občianskeho spolku a 13. septembra rozhodol o zastavení výstavby diaľničného úseku R1 Žarnovica – Šášovské Podhradie.
- c) Za finančnej pomoci Recyklačného fondu sa v 2. polovici roka začalo s realizáciou projektu novej koncepcie odpadového hospodárstva v meste. Ide o najväčšiu investíciu v tomto volebnom období v meste.

MESTO ŽIAR NAD HRONOM

(Stručná charakteristika a história)

Mesto sa nachádza v Žiarskej kotline na pravej strane Hrona. Je obklopené pohorím Vtáčnik, Kremnickými a Štiavnickými vrchmi. Územie tvorí križovatku ciest z Bratislavy na Zvolen, zo Žiaru do Martina a Prievidze. Táto poloha predurčovala jej osídlenie už v praveku. Po Keltoch, Germánoch kotlinu obývali Slovania už pravdepodobne vo 4. storočí.

Žiar nad Hronom vznikol v roku 1955 po výstavbe hlinikárne premenovaním pôvodného historického mestečka Svätý Kríž nad Hronom. Dnes do katastra mesta od roku 1971 patrí aj pôvodne samostatná obec Šášovské Podhradie a kataster bývalej obce Horné Opatovce (najstaršej v kotline), ktorá v dôsledku činnosti ZSNP zanikla v r. 1969. Po obci zostali iba národné kultúrne pamiatky – Kostol sv. Vavrinca a socha J. Nepomuckého.

História Svätého Kríža nad Hronom sa písomne viaže na rok 1075, kedy kráľ Gejza I. zakladá opátstvo v Hronskom Beňadiku. V darovacej listine sa spomína územie dvoch mýtnych osád – Horných Opatoviec a Svätého Kríža nad Hronom. Názvy sa ustálili neskôr. Toto územie sa pôvodne označovalo ako majetok v oblasti „Susolgi“ (Šúšol). Spoľahlivý údaj o lokalite Cristur (Kerestur, Sv. Kríž) je v texte z roku 1237. Už vtedy možno usudzovať, že tu stála sakrálna stavba. K výraznému rozvoju osady prispeli najmä mestské privilégia z roku 1246, ktoré jej prideliť arcibiskup Štefan Vanča. Ďalšie výsady udeľujú králi Matej I. a Vladislav II. (- jarmočné právo v roku 1501). Ako vlastníctvo ostrihomského arcibiskupstva si zachováva naďalej poľnohospodársky ráz, ale mestečko sa stáva administratívnym i duchovným strediskom, neskôr aj ekonomickým a obchodným. Od roku 1598 tu jestvuje škola, a tak sa stáva aj kultúrnym centrom. Z remesiel treba spomenúť krajičirov, ševcov, čižmárov, kováčov. Životné osudy Krížanov sťažovali živelné pohromy, veľké požiare, povodne, mor a časté prechody vojsk (boje o trón, Jiskrov kastelán buduje opevnenie pri kostole, turecká expanzia, protihabsburské povstania, sídlil tu Š. Bočkay, F. Rákoczi ...).

Neďaleký strážca križovatky Žiarskej kotliny – hrad Šášov začali stavať v roku 1242 bratia arcibiskupa Vanču (v čase, kedy aj osada Svätý Kríž bola povýšená na mestečko). Neskôr hrad pripadol kráľovi. Jeho kasteláni sa často sporili s opátstvom Beňadika o územie a mýto a znepríjemňovali život susedným osadám i bankským mestám. Vtedy ku hradnému panstvu patrilo 35 osád. Vzniká i Ladomer a Vieska. Hrad vystriedal viacero majiteľov. Za útlaku poddaných vlastníckmi Dóczyovcami sa osady vyľudňujú. Násilensvá vrcholili za panstva Lipcseyovcov („lúpežní rytieri“). Koncom 17. storočia hrad znovu vlastní kráľovská komora. V roku 1708 bol hrad dobytý, rozstrieľaný a podpálený vojskom cisárskeho generála Heistera v bojoch proti F. Rákocziimu. Odvtedy je hrad rumoviskom. V súčasnosti vyvíja úsilie na jeho konzerváciu Združenie na záchranu hradu Šášov.

Celé okolie Svätého Kríža spravovali ostrihomskí úradníci z budovy, ktorá sa stala pevnostnou stavbou, neskôr kaštieľom – od roku 1615, kedy ho na letné sídlo ostrihomského arcibiskupa prestaval arcibiskup F. Forgách a v roku 1631 Peter Pázmaň. Bašty proti Turkom dal pristaviť arcibiskup Lippay a o jedno poschodie ho navýšil Š. Moyses. Stálym sídlom banskobystrického biskupstva sa stal od roku 1776 (do roku 1941) po rozdelení ostrihomského arcibiskupstva na tri biskupstvá. Tu pôsobiaci biskupi urobili zo Svätého Kríža stredisko kultúrneho i politického života na Slovensku v 18., ale najmä v 19. storočí, striedali sa tu významné návštevy politikov a národovcov.

Staviteľom Kostola Povýšenia sv. Kríža (na mieste pôvodného gotického) bol biskup G. Zerdahely v roku 1812. V krypte kostola je pochovaných šesť biskupov. Najvýznamnejší z nich bol biskup, filozof, politik Dr. Štefan Moyses. Pôsobil tu v rokoch 1851 – 1869. Je tvorcom myšlienky Matice slovenskej, ktorej sa stal prvým predsedom. Mnohostrannou činnosťou sa preslávil i kňaz Michal Chrástek. Po strastiplných bojoch II. svetovej vojny, kedy v kaštieli sídlilo striedavo partizánske i nemecké veliteľstvo, zaujímavú kapitolu jeho histórie tvorilo blahodarné pôsobenie saleziánov od roku 1946 do „barbarskej noci“ roku 1950. Mali tu i vysokú školu teologickú. Odvtedy kaštieľ stále slúži ako sídlo úradov a škôl. Po predaji kaštieľa v r. 2005 firme MALES tu sídli súkromná obchodná akadémia.

Svätý Kríž mal vždy prevažne poľnohospodársky charakter. V okolí sa preslávil jarmokmi a trhmi (povestné „hurke“ sa stali i pôvodcom prezývky). Významným vlastníkom pôdy a podnikateľom bol biskupský úrad. Mal pivovar, mlyn, na veľkostatku Kupča tehelňu, do prenájmu dával kameňolom a pílu. Rozvoj súvisel aj s vybudovaním železničnej trate roku 1896. Vtedy sa v mestečku rozvíja aj bankovníctvo. Na konci 19. a na začiatku 20. storočia sa zhoršovala sociálna situácia a rástol národnostný útlak. Svätý Kríž zasiahla vlna vyst'ahovalectva. Obyvateľov ťažko postihla I. a II. svetová vojna. Ako administratívne centrum pre 55 obcí bol Svätý Kríž v rokoch 1875 – 1922, v I. ČSR bol okresom do roku 1928. Presun sídla okresu do Kremnice nepriaznivo ovplyvnil vývoj mesta. Sídlom okresu je znovu od roku 1960, kedy sa už píše socialistická história mesta. Od 1. januára 2004 je okres zrušený, v meste je obvodný úrad.

Vybudovaním hlinikárne v roku 1953 sa mesto mení na priemyselné. Nastáva príliv obyvateľov „za chleбом“ z celej ČSR. Ak Svätý Kríž mal 1500 obyvateľov v roku 1950, tak Žiar nad Hronom má t.č. 19 806 (časť Š. Podhradie 330). Súvisí s tým výstavba bytov a celej občianskej vybavenosti. Mesto rástlo do dĺžky severne od Svätého Kríža. Vstup do mesta tvoria historické budovy renesančno-barokového kaštieľa, Park Štefana Moyses a klasicistický kostol. Pod Šibeničným vrchom je kaplnka P. Márie (staviteľ kňaz Hajnovič v roku 1711). Za časťou Svätý Kríž sa rozprestiera nové sídlisko, ktoré dokumentuje stavebné štýly 2. polovice 20. storočia z obdobia socializmu. Pozoruhodné sú objekty okresného a mestského úradu, nemocnica s poliklinikou, mestské kultúrne stredisko a dom kultúry, hotel Luna, penzión, dom dôchodcov, športové objekty – plážové kúpalisko, minizoo, tenisové kurty, zimný a futbalové štadióny. Po roku 1989 pribudla krytá plaváreň, Hvezdáreň a planetárium M. Hella, budova poisťovne, rozšírenie nemocnice o blok A a v roku 2001 bol tu vysvätený Kostol Sedembolestnej P. Márie (aktér misionár Emil Černaj, staviteľ ICLic. Ján Minárik), čím sa nové mesto stalo aj duchovným strediskom. Na Námestí Matice slovenskej v roku 1999 pribudla dôstojná socha Š. Moyses, ktorej autorom je akademický sochár M. Ormandík z Kremnice. Mesto má viacero sôch a pamätných tabúľ. Na cintoríne sú hroby dejateľov M. Chrásteka, J. Datľa, Z. Halku a A. Štefánka..., z novších osobností je to hrob Z. Strnadovej – Parákovej, K. Strnada, F. Štuláka a Š. Tesáka. Prírodu v okolí možno spoznávať na 8 zastávkach náučného chodníka Šibeničný vrch.

Pozn. O Žiari nad Hronom je možné získať informácie z dosiaľ jedinej monografie Dejiny Žiaru nad Hronom – zostavovateľ Peter Ratkoš z roku 1978. Z archeologického výskumu územia parku a kaštieľa – informácie u miestneho archeológa Mgr. Petra Mosného. Koncom roku 2005 bola vydaná publikácia miestneho historika Ing. Jozefa Minku Významné osobnosti Žiaru a okolia. V roku 2001 bola v Dome kultúry otvorená expozícia mestského múzea a galérie. Pamätnú izbu Š. Moyses, ktorá bola v kaštieli, nový majiteľ zrušil.

I.

MESTSKÁ SAMOSPRÁVA

Udalosti a iniciatívy vedenia mesta v časovom slede :

- 13. január** - primátor mesta I. Černaj pozval na novoročné stretnutie významné osobnosti mesta a predstaviteľov podnikov a organizácií. O.i. sa zúčastnil riad. ZSNP P. Ondro, nový dekan farnosti M. Hlaváčik, riaditeľ NsP P. Učník.
- 14. január** - stretnutie ôsmich programových skupín a vytvorenie akčnej skupiny na prípravu dlhodobého PLÁNU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA, záverečný seminár o PHSR. Plán bol dotvorený a schválený v máji 2005, má platnosť do r. 2013.
- 10. február** - pokračovali spory o NsP v meste (pozri časť Zdravotníctvo). Primátor mesta na zasadnutí banskobystričského VÚC protestoval proti netransparentnosti ponukového konania BBSK. Poslanec VÚC p. Valent mu odporoval.
- APRÍL** - potreba riešiť zastaraný a nehygienický spôsob zberu odpadu v celom meste vyústila do vypracovania nového projektu. Prezentoval ho a jeho realizáciou bol poverený viceprimátor R. Zatl'ko (pozri časť Životné prostredie).
- od apríla má mesto svojho hovorcu. Je ním 27-ročný Martin Baláž (šéfredaktor mestskej televízie ATV)
- 21. apríl** - poslanci MsZ pp. Kopčová a Krajčov znovu zorganizovali podnetné stretnutie obyvateľov časti Pod vršky s vedením mesta
- 27. jún – 2. júl** - študijný pobyt viceprimátora R. Zatl'ku v Paríži, kde sa zoznamoval so situáciou vo verejnej správe vo Francúzsku
- SEPTEMBER :**
- 13. september** - Najvyšší súd SR rozhodol o zastavení výstavby diaľničného úseku R1 Žarnovica – Šášovské Podhradie (platnosť nadobudlo v novembri). Vyhovelo tak žiarskemu občianskemu združeniu SOS, ktoré napadlo územné rozhodnutie najmä z dôvodu „nedostatočnej informovanosti“. Zastavenie stavby bolo pre vedenie mesta a jeho väčšinového obyvateľstva šokom, keďže od výstavby závisí rozvoj regiónu, prílev investorov, ukončenie životu nebezpečnej prevádzky dopravy v uvedenom úseku, atď.
- 26. september** - už na rokovaní poslancov VÚC v B. Bystrici bol predložený návrh na predaj NsP v Žiari nad Hronom. Okolnosti rozhodovania okolo NsP kritizoval

primátor mesta I. Černaj. Podľa neho ide o rozpor so zákonom. V súvislosti so zníženým tlakom krvi, ale aj invektívam, ktorým musel čeliť, spôsobili jeho chvíľkovú nevoľnosť. Návrh na predaj NsP bol odložený.

30. september

- primátor I. Černaj zvolal mimoriadne zasadnutie primátorov a starostov regiónu kvôli ďalšiemu postupu v otázke R1.

OKTÓBER

5. – 12. október

- v týchto dňoch prebiehala v celom bývalom okrese Žiar nad Hronom podpisová akcia – Petícia za urýchlené dokončenie výstavby R1 v úseku Žarnovica – Š. Podhradie. Petíciu ako občan mesta zorganizoval viceprimátor R. Zatl'ko. Len v meste ju podpísalo 4 500 obyvateľov.

14. október

- na zasadnutí D8 (voľné združenie miest, ktorých sa dotýka výstavba R1) bolo vydané vyhlásenie vláde SR o potrebe urýchleného dobudovania rýchlostnej komunikácie R1

18. október

- v Regionálnom vysielaní STV 2 prebehla ostrá naživo vysielaná konfrontácia názorov p. Ing. M. Šimanovej, ktorá vysvetľovala svoje dôvody na zastavenie výstavby R1 a viceprimátora R. Zatl'ku, ktorý jej oponoval. Jeho názory podporili aj ohlasy verejnosti.

19. október

- stretnutie starostov obcí bývalého okresu, ktoré prerokovalo výsledky petičnej akcie. V mesto to bolo 4 500, v regióne 8 500, spolu 13 000 podpisov.

24. október

- na zasadnutí poslancov VÚC bolo prijaté uznesenie, ktoré podporuje urýchlenie výstavby rýchlostnej komunikácie R1, keďže ide o problém celého kraja

- na októbrové slávnostné posedenie k Mesiacu úcty k starším pre členov Jednoty dôchodcov Slovenska prišiel medzi nich primátor mesta I. Černaj. Seniori vyslovili množstvo otázok a návrhov na riešenie problémov mesta. Dokončená tak bola začatá diskusia s primátorom na výročnej schôdzi JDS v januári.

3. november

- konalo sa mimoriadne spoločné zasadnutie cca 300 poslancov zo 48 obcí a 4 miest (B. Štiavnica, Žiar n. Hr., Žarnovica, Kremnica) regiónu. Jednohlasne bolo tu schválené uznesenie pre vládu SR za urýchlenie dokončenia výstavby R1. Bola zvolená delegácia (Černaj, Zatl'ko, Kováčová, Nárožný) na osobné odovzdanie petičných hárkov a uznesenia ministrom. Informovali o tom i médiá SR (SRO, Region. vysielanie STV 2, Pravda). Takéto spoločné zasadnutie obecných a mestských zastupiteľstiev je určite ojedinelým v celej SR. Jasne dokumentovalo, že výhrady OZ SOS, ktoré zastavili výstavbu R1, nie sú relevantné.

- zač. januára 2006

- primátor I. Černaj v článku regionálnych novín MY a v prvom vysielaní ATV v januári hodnotil uplynulý rok 2005. V stručnom prehľade zaznamenávame :

- nebol to rok jednoduchý, ale pozitívnejší ako predchádzajúce 2 volebné roky
- výrazne úspešne prežilo školstvo v meste, ZUŠ bola presídlená do priestorov ZŠ na Ul. Jilemnického
- mesto sa zbavilo prízraku skeletu bývalej rozostavby OV KSS a získalo nové obchodné miesto TESCO
- kompletne bola zrekonštruovaná Ul. Cyrila a Metoda
- začal sa najrozsiahlejší projekt volebného obdobia novej koncepcie odpadového hospodárenia
- odpredané boli nehnuteľnosti, ktoré zaťažovali mestský rozpočet (bývalý „pioniersky dom“, budova ZUŠ, ...). Prenajatá bola budova DJ.
- v decembri MsZ odhlasovalo predaj mestského podielu v spol. TEPLo pre ZSNP s garanciou ceny tepla výhodnou pre obyvateľov
- mestská polícia presídlila späť do centra mesta, zavedený bol kamerový systém
- otvorené bolo nové digitálne kino v budove MsKC
- začalo sa využívať minihrisko s umelou trávou pri ZŠ na Ul. Janského
- skvalitnili sa služby a vybavenie Technických služieb, zlepšilo sa kosenie priestranstiev mesta aj zimná údržba, opravili sa chodníky, schodiská
- v spolupráci s Nadáciou ZSNP a Slovalca sa podarilo odovzdať deťom mesta 3 moderné ihriská

(bližšie pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2005)

MESTSKÁ RADA : Zloženie mestskej rady a jej permanentnú činnosť pozri v Kronike 2003.
Špecifická činnosť MsR v r. 2005 v prehľade :

- v priebehu roka 2005 zasadala 12-krát
- schválila prenájom nebytového priestoru v administratívnej budove pre Občianske združenie Cesta nádeje, pre Fond sociálneho rozvoja BA, pre Komunálnu poisťovňu B. Bystrica + ďalšie prenájmy
- súhlasila s pokračovaním exekúcie zrážkami z dôchodku Nadeždy Žiliakovej, bytom M. Chrásteka 23/25
- schválila prenájom kancelárie v Dome kultúry pre G. Priehodovú
- schválila predaj medzimestského autobusu KAROSA C 734 pre Jána Slašťana a C 735 pre Pavla Majerčíka
- vzala na vedomie informáciu o zavedení systému kvality ISO 9001 - 2000
- schválila prenájom v Krytej plavárni na prevádzku relaxačného centra Ing. Jozefovi Kánovi
- odporučila primátorovi mesta uzavrieť zmluvu na výstavbu vodáckeho tábora na území Šášovského Podhradia s nájomcom Ladislavom Bláhom z Českých Budejovic

- schválila zápis do Kroniky 2004

- zrušila uznesenie MsR č. 135/2003 o prenájme kancelárie JUDr. Miroslava Číža, poslanca NR SR, v administratívnej budove

MESTSKÉ

ZASTUPITELSTVO :

Mená poslancov, komisie MsZ a permanentnú činnosť MsZ pozri v Kronike 2003. Ďalšia činnosť MsZ podľa jednotlivých zasadaní :

- v priebehu roka MsZ zasadalo 8-krát

3. februára 2005

- vzalo na vedomie vznik neziskovej organizácie Nemocnice a polikliniky a poverilo primátora mesta, aby rokoval so správcom NsP o udržaní a kvalite zdravotníckych služieb

- upravilo čl. 4 bod 1 Rokovacieho poriadku MsR, podľa ktorého je primátor mesta povinný zvolávať zasadnutia rady minimálne 3 dni pred termínom

- schválilo p. M. Hudecovú, Jesenského ul. 84, na funkciu prísediacej na Krajskom súde v B. Bystrici na roky 2005-9

- schválilo zámer zefektívniť činnosť MsKC a uložilo prednostke MsÚ vypracovať alternatívne riešenie využitia Domu kultúry

- uložilo Komisii kultúry pripraviť stanovisko k hodnotiacej správe MsKC za rok 2004 (po prepustení 3 zamestnancov sa proti vedeniu MsKC ozvala časť občanov)

- schválilo prest'ahovanie ZUŠ z Ul. Cyrila a Metoda do ZŠ Jilemnického ul. č. 2 k 1. septembru 2005

- schválilo nájom cintorínskych plôch a stavieb v Žiari n. Hr. a v Šášovskom Podhradí od 1. decembra na dobu neurčitú za 1 Sk ročne pre Technické služby Žiar n. Hr., s.r.o. za účelom prevádzkovania cintorínov a s tým súvisiacich podnikateľských činností

- podobne prevzali nájom Technické služby aj za Zimný štadión, za Krytú plaváreň a za halu na dotried'ovanie druhotných surovín a príslušné pozemky (za účelom zneškodňovania odpadu a separácie)

28. apríla 2005

- vzalo na vedomie nový Návrh separovaného zberu v meste a regióne a projekt s názvom Optimalizácia umiestnenia a estetizácia zberových stanovišť (stojísk) v meste

- súhlasilo s vypracovaním projektovej dokumentácie ako podkladu k žiadosti o finančné prostriedky z Recyklačného fondu SR resp. štrukturálnych fondov EÚ

- schválilo záverečný účet mesta za rok 2004 a vykrytie schodku rozpočtu 1 741 tisíc Sk z rezervného fondu a kontokorentného úveru

- splnomocnilo primátora mesta na operatívne presuny rozpočtových prostriedkov do výšky 500 000 Sk, ak sa dodrží výška rozpočtu

- schválilo 10 zmien vo VZN č. 1/2005 – Zásady hospodárenia s majetkom mesta (o.i. napr. o nájme pozemku na Námestí MS môže rozhodovať len mestské zastupiteľstvo)
 - schválilo VZN č. 1/2005 s účinnosťou od 1. júna 2005 vrátane zmien
 - schválilo 7 zmien v Rokovacom poriadku MsZ a jeho účinnosť od 1. júna 2005
 - schválilo výšku poplatkov za služby v Zariadení opatrovateľskej služby a za dieťa v Mestských detských jasliach
 - schválilo vypracovaný dokument PHSR
 - schválilo rozšírenie Komisie kultúry, športu, mládeže a školstva pri MsZ o Bc. Helenu Žňavovú a Mgr. Stanislava Kanianskeho. Z Komisie životného prostredia odvoláva Ing. Jarmilu Najšelovú a do komisie menuje Ing. Dušana Šišiaka.
 - schvaľuje zámer mesta preniesť obchodný podiel v hodnote 34 000 Sk v spoločnosti 5 P (Pohronská podnikateľská poradňa pre profesionálne podnikanie) na iného
 - schválilo 7 prenájmov pozemkov na letné predajné stánky na občerstvenie
 - ruší uznesenie MsZ z 9. decembra 2004 o predaji pavilónu II. pri III. ZŠ na Ul. Cyrila a Metoda pre kupujúceho JUDr. Urblika Vladimíra a schvaľuje jeho predaj pre Petra Stráňavu z Čadce
 - schvaľuje predaj nebytových priestorov o výmere 104,1 m² a spoluvlastníckych podielov v obytnom dome na Ul. Chrásteka 23 – súpisné č. 511 pre Milana Mišurdu zo Žiaru n. Hr.
 - schvaľuje predaj nebytových priestorov v dome na Ul. Novomeského 6 (č. 517) a spoluvlastníckych podielov pre Petra Sarvaša zo Žiaru n. Hr. za kúpnu cenu 3 milióny Sk
 - schvaľuje nájom nehnuteľností – pozemkov zapísaných na LV č. 1136 pre TESCO STORES, a.s. Bratislava za účelom zriadenia prípojok a vstupov do hypermarketu od 29. apríla 2005 na dobu 99 rokov
 - schválilo Dodatok č. 2 k Zmluve o zriadení spoločného obecného úradu č. 1
 - schválilo rokovací poriadok Komisie na ochranu verejného záujmu pri výkone funkcií funkcionárov obce a zvolilo Mgr. Slavomíra Šimega za jej predsedu
- 2. júna 2005**
- schválilo zmenu sídla ZUŠ z Ul. Cyrila a Metoda na ZŠ Ul. Jilemnického č. 2 od termínu 1. júla 2005
 - schválilo predaje nehnuteľností – výmenníkových staníc nachádzajúcich sa v suterénoch bytových domov na Ul. Jiráskova č. 21, 23 (súpisné č. 400), na Námestí MS č. 27, 29, 31 (súpis. č. 407) a na Ul. M. R. Štefánika č. 24, 26, 28

(súpis. č. 454) so spoluvlastníckymi podielmi pre kupujúcich obyvateľov týchto domov v ich bytových spoločenstvách

- predaj nebytových priestorov (1 055,7 m²) a spoluvlastníckych podielov v obytnom dome na Ul. Cyrila a Metoda č. 18, 20, 22 (súpis. č. 361) nebol schválený pre kupujúceho Marshall reality, s.r.o. B. Bystrica, ale bol schválený pre Jána Luptáka z Jastrabej

- pre J. Luptáka z Jastrabej bol schválený aj predaj bývalého CVC na Ul. Š. Moysesova (súpis. č. 431) spolu s pozemkom

- schválený bol predaj nehnuteľnosti „obytný dom – ubytovňa“ na Ul. Duk. hrdinov (súpis. č. 320) s pozemkom pre kupujúceho P&P Realinvest, s.r.o. Žiar n. Hr.

- odvoláva Ing. Petra Olejarníka z členstva v Komisii životného prostredia a za neho menuje MUDr. Margitu Zajacovú za členku

- schvaľuje zámer odpredať Hotel Luna v Žiari n. Hr.

8. septembra 2005 - neschválilo výpoveď Zmluvy o zriadení spoločného obecného úradu č. 1 z r. 2003

- schválilo príspevok mesta vo výške 100 000 Sk na stavbu farského úradu a III. zmenu rozpočtu

- schválilo združenie finančných prostriedkov s Nadáciou ZSNP a Slovalco za účelom vybudovania moderných detských ihrísk v meste („Vetrík“ pri ZŠ Ul. Jilemnického, „Terezka“ pod Priorom a „Mravček“ za Akadémiou vzdelávania). Mesto na r. 2005 dáva 400 000 Sk.

- schvaľuje ponechanie 2 materských škôl (MŠ Ul. Kmet'a 11, MŠ Ul. Dr. Janského 8) v sieti škôl a ŠZ, ostatné MŠ sa stávajú ich súčasťami

- schvaľuje pre bytové spoločenstvá, ktoré si obnovujú domy, možnosť užívania priľahlých pozemkov, ktoré sú vo vlastníctve mesta, dáva tiež možnosť renovované domy v dolnej časti oplotniť

- schválilo predaj spoluvlastníckych podielov na pozemku pod obytným domom súpis. č. 375 pre 35 žiadateľov

- neschválilo predaj stavby „III. ZŠ – pavilón II.“ (súpis. č. 351) pre Petra Stráňavu z Čadce za kúpnu cenu 1 mil. Sk (pôvodné uznesenie o predaji za 3 milióny z 28. apríla 2005 zrušilo MsZ 3. novembra 2005)

- schválilo zloženie riadiaceho a monitorovacieho orgánu mesta pre koordináciu rozvojových činností PHSR

- schválilo Hodnotiacu správu MsKC za r. 2004

- odvolalo člena Komisie zamestnanosti a podnikania Ing. Vl. Kukučku

- 3. novembra 2005** - schvaľuje IV. zmenu rozpočtu a združenie financií s Nadáciou ZSNP a Slovalco na vybudovanie dets. ihriska na Hviezdoslavovej ul. v meste
- zrušilo uznesenie MsZ č. 137/2003 z r. 2003, podľa ktorého boli schválené predaje pozemkov pre 1. Developérsku, s.r.o. so sídlom v Žiline za cenu 1 500Sk/m²
 - schválilo záber verejného priestranstva, časti pozemku 100 m² na umiestnenie stánku s občerstvením v čase od 10. novembra 2005 do 31. decembra 2006 pre A. Bielikovú
 - schválilo kúpu pozemkov pod ihriskom a chodníkom (parcela č. 1574/25 a 26) pre Športový klub ZSNP, s.r.o.
 - rozhodlo sa stiahnuť plánovaný bod predaja resp. prenájmu objektu na Ul. Novomeského (býv. dets. jasle) a ďalej rokovať o alternatívach
 - schvaľuje predaj nehnuteľnosti – stavba „III. ZŠ – pavilón II.“ na Ul. Cyrila a Metoda (súpis. č. 351) formou dobrovoľnej dražby (Zákon č. 527/2002). Kúpna cena nesmie klesnúť pod 3 milióny.
 - schvaľuje predaj garáže na Ul. Sládkovičova (súpis. č. 1866) za cenu 950 000 Sk pre kupujúcich Pavol Majerčík a Ján Slašťan
- 3. novembra 2005** - MIMORIADNE ZASADNUTIE MsZ – spoločné pre mestské a obecné zastupiteľstvá (spolu 54 z regiónu). Po schválení rokovacieho poriadku podal Mgr. Roman Zatlík (viceprimátor Žiaru n. Hr.) informáciu o výsledku petičnej akcie na podporu urýchlenia realizácie rýchlostnej komunikácie R1 Žarnovica – Šášovské Podhradie. Zastupiteľstvá poverili 4 účastníkov osobným doručením petičných hárkov ministrovi výstavby a regionálneho rozvoja SR p. L. Gyurovskému. V záverečnom uznesení žiadali o urýchlenie dobudovania a sprevádzkovania R1. Jej nevybudovanie znamená zastavenie rozvoja celého regiónu.
- 29. novembra 2005** - MIMORIADNE ZASADNUTIE MsZ predložilo žiadosť ZSNP, a.s. o odkúpenie obchodného podielu mesta Žiar n. Hr. v spoločnosti Teplo, s.r.o. Po diskusii poslanci poverili primátora I. Černaja, predsedníčku Komisie ekonomiky M. Čopovú a predsedu Energetickej komisie J. Šebeňa, aby so ZSNP, a.s. rokovali o podmienkach odpredaja 76% podielu mesta v spol. Teplo. Uložili prednostke MsÚ zabezpečiť znalecký posudok na podiel a závery rokovaní predložiť na MsZ v decembri.
- 8. decembra 2005** - schválenie prevodu obchodného podielu mesta vo výške 76,24% v spoločnosti Teplo, s.r.o. pre žiadateľa ZSNP a.s. za kúpnu cenu 17 000 000 Sk
- schválilo zoznam zariadení, ktorým bude na základe ich žiadosti poukázaný príspevok vo výške 50% zo zaplatenej dane z nehnuteľností (úľava pre školy, sociálne zariadenia, cirkev)

- schválilo úpravy daní z pozemkov, za psa (zostávajú také ako vlní) a nevýherné hracie prístroje
- schválilo návrh rozpočtu na r. 2006 v celkovej výške 160 705 000 Sk aj návrh na rozpočet príspevkovej organizácie MsKC vo výške 12 mil. Sk
- schválilo obsahový plán KALENDÁRA športových podujatí mesta na r. 2006 s finančným zabezpečením 600 000 Sk
- schválilo organizačnú štruktúru mesta od r. 2006, plán práce orgánov mesta na r. 2006, zmenu vo VZN č. 2/2005 o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta na verejno-prospešné účely (hospodárenie s 500 000 Sk)
- s účinnosťou od 1. januára 2006 ruší 5 materských škôl a ich školské jedálne (Ul. A. Kmet'a 17, M. R. Štefánika 23, Rudenkova 1, Rázusova 6, Sládkovičova 1). Súčasne je schválený dodatok k Zriaďovacej listine dvoch zostávajúcich MŠ a ich jedální (Ul. A. Kmet'a 11 a Dr. Janského 8), ku ktorým sú pričlenené MŠ už zrušené.
- neschválilo predaj pozemku v Šášovskom Podhradí pre Martina Kubáňa z Janovej Lehoty
- schválilo krátkodobé nájmy častí pozemkov na predajné stánky s občerstvením pre žiadateľov M. Ťahúň, M. Mišurda, A. Gašparič, A. Grochalová. Ďalšie prenájmy terás na Námestí MS sú zastavené.
- schválilo prenájom stavby „dom“ na Ul. Novomeského (súpis. č. 519) na 5 rokov pre žiadateľa Jozef Kováč – PHOTOMODELLOOK z Čaradíc na prevádzkovanie fotoštúdií, kancelárií a skladov
- schválilo predaj „bytového domu“ na Ul. Hutníkov (súpis. č. 301) pre kupujúceho Marshall reality, s.r.o.
- vzalo na vedomie porovnávajúce štúdie technického stavu budov MsKC a DK a navrhuje verejnú diskusiu o využívaní DK
- schválilo mimoriadnu odmenu primátorovi vo výške mesačného platu
- vzalo na vedomie vzdanie sa členstva Ing. V. Kováča v Komisii ekonomiky a financovania pri MsZ

II.

Z ROZPOČTU MESTA

Rozpočet mesta Žiar nad Hronom na rok 2005 bol schválený na mestskom zastupiteľstve dňa 9. decembra 2004 ako vyrovnaný. V priebehu rozpočtového roka bolo v mestskom zastupiteľstve schválených 5 zmien rozpočtu. Cieľom týchto úprav bolo dosiahnuť vyrovnaný rozpočet v jednotlivých rozpočtových položkách na strane príjmov ako aj výdavkov.

Rok 2005 bol prvým rokom, v ktorom sa už významným spôsobom prejavila fiškálna decentralizácia verejnej správy. Predmetom fiškálnej decentralizácie boli hlavne originálne kompetencie samosprávy, ktoré boli do 31. decembra 2004 financované prostredníctvom transferov z rozpočtovej kapitoly štátneho rozpočtu – Súhrnný finančný vzťah k obciam a Vyšším územným celkom. Prenesené kompetencie aj po tomto dátume zostali naďalej financované zo štátneho rozpočtu prostredníctvom bežných transferov. Základom zmeny spôsobu financovania bol teda prechod na financovanie kompetencií územnej samosprávy prostredníctvom daňových príjmov a nie prostredníctvom transferov zo štátneho rozpočtu. Významná reforma prebehla aj v oblasti miestnych daní.

Výsledok hospodárenia v roku 2005, ktorý vznikne porovnaním celkových skutočných príjmov a výdavkov, bol prebytok vo výške 32 789 tis. Sk. Po ponížení kladného výsledku hospodárenia o nevykrytý záporný výsledok hospodárenia z predchádzajúceho roka 803 tis. Sk je jeho výška 31 986 tis. Sk.

Celkové príjmy rozpočtu mesta v roku 2005 boli: 250 854 tis. Sk, z toho boli:

- bežné príjmy 225 800 tis. Sk
- kapitálové príjmy 25 023 tis. Sk
- príjmy z finančných operácií 31 tis. Sk

Celkové rozpočtové výdavky mesta boli na úrovni 222 515 tis. Sk

Z toho výdavky rozpočtových organizácií mesta – na školách a školských zariadeniach boli 77 311 tis. Sk. Z toho:

- bežné výdavky mesta, ktorými sú najmä rozpočtové výdavky na mzdy a platy, služby, materiál určený na spotrebu ako aj platby za trvanlivé tovary, bežnú údržbu.: 131 556 tis. Sk
- kapitálové výdavky, ktorými sú najmä rozpočtové výdavky na obstaranie, zhodnotenie hmotného majetku a nehmotného majetku. Spolu 9 635 tis. Sk
- výdavkové finančné operácie – splácanie istiny z úverov, finančného leasingu. Spolu 4 013 tis. Sk. V roku 2005 boli splatené dva úvery v Dexii banka, Tatra banke.

Z výsledku hospodárenia z roku 2005 sa tvorí rezervný fond mesta minimálne vo výške 10 % z kladného výsledku hospodárenia. Významná časť kladného výsledku hospodárenia bude použitá v roku 2006 hlavne na rekonštrukcie chodníkov a ciest mesta.

V máji 2005 sa ukončila dlhodobá inventarizácia majetku mesta pracovníkmi ekonomického odboru MsÚ. Bolo zistené, že majetok mesta je takmer o pol miliardy bohatší, ako sa predpokladalo. Je to dôsledok neporiadku, aký bol v inventarizácii majetku. T.č. je teda majetok mesta riadne spísaný a účtovne zhodnotený.

III.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY MESTA

- 21. február** - po návšteve Slovalca, a.s. prijala pozvanie na MsÚ od primátora mesta mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa Nórskeho kráľovstva v SR Jej Excelencia pani Lovseth Brit
- 23. február** - návšteva PhDr. Kláry Orgovánovej, splnomocnenkyne vlády SR pre rómsku komunitu
- 11. marec** - primátor prijal na MsÚ poslancov NR SR JUDr. Igora Federiča a MUDr. Miroslava Chovanca
- 6. máj** - zástupca primátora prijal na MsÚ návštevu poslanca NR SR PhDr. Jozefa Heribana (podpredseda ANO), prisľúbil pomoc pri výstavbe priemyselného parku
- leto** - v rámci predvolebnej kampane do VÚC s občanmi mesta verejne diskutovali poslanci NR SR p. Martináková (na Námestí MS) a p. V. Soboňa (míting v neďalekej Lovči)
- 21. september** - primátor oceňuje činnosť Cyklistického klubu MŠK Žiar nad Hronom a prijíma ich na MsÚ. Účast': Ing. Milan Veselý, prezident klubu, František Šitora, tréner klubu, Peter Bališ, majster SR v časovke do vrchu a ostatní členovia (Filipčík, Valach, Vaš, Kochol, Vencel, Práznovský, Pecka, Orosi)
- 20. október** - na MsÚ boli prijatí poslanci NR SR doc. JUDr. Róbert Fico, CSc. a doc. Ing. Milan Murgaš, CSc. Návšteva súvisela s pripravovanými voľbami do VÚC.
- 27. október** - primátor prijal návštevu českého herca, žiarskeho rodáka Tomáša Hanáka

IV.

ZMENY TVÁRE MESTA

- KAŠTIEĽ MENÍ MAJITEĽA I TVÁR :** Banskobystrický biskupský úrad potvrdil, že od 7. januára 2005 došlo k zmene majiteľa starobylého kaštieľa (pôvodne sídlo biskupov) v Žiari nad Hronom. Od biskupského úradu ho odkúpila spoločnosť MALES. Jej zámery prebudovať kaštieľ na prvotriedny hotel narazili v meste na tvrdý odpor obyvateľov, keďže táto budova je v ich povedomí spätá s duchovnou históriou slovenského národa. Konateľ spol. MALES p. Sekera predbežne ustúpil od zámeru hotela, v kaštieli ponecháva Obchodnú akadémiu, ale po súhlase VÚC sa táto mení na súkromnú strednú školu. Ešte v tomto roku nový majiteľ rekonštruoval strechu a kuchyňu za takmer 12 miliónov korún. Pripravuje sa obnova fasády.
- NAMIESTO „OV KSS“ TESCO :** V tomto roku sa v meste udiala priam symbolická zmena v jej architektúre, keď rozostavaný skelet OV KSS zo socializmu nahradil moderný hypermarket TESCO ako symbol trhového hospodárstva súčasnej doby. Spoločnosť TATRAREAL z Bratislavy zaplatila mestu 5,7 milióna za pozemok a zaviazala sa skelet odstrániť (po zlých skúsenostiach mesto firmu zaviazalo pokutou 1 mil. Sk, ak nedodrží lehotu 1 roka). Likvidácia skeletu sa začala 24. februára. Ukončená bola 17. marca. Stavebný odpad sa hneď drvil a tento materiál sa použil na spevnenie plochy pod hypermarket. Výstavba TESCO (najväčšieho obchodu v meste a okolí) a prístupových ciest trvala od 17. marca do 22. októbra, čo je stavebný rekord.
- BUDE AJ KAUF LAND? :** Hlavný hygienik vrátil RÚVZ v Žiari nad Hronom rozhodnutie o nesúhlase s výstavbou KAUF LANDU kvôli hluku na nové prerokovanie. Hlavné pripomienky k výstavbe sú hlučnosť a nesúlad účelovej architektúry s architektúrou blízkeho MsKC a kostola. Mesto hľadá iné možné priestory na výstavbu.
- KOMUNIKÁCIE :** V mesiaci júl sa realizovala úplná rekonštrukcia Ul. Cyrila a Metoda, ktorá to v meste najviac potrebovala. Náklady 4 milióny 241 tisíc Sk hradilo mesto. Štrkový a asfaltový odpad bol účelne využitý na úpravu cesty pre 120 záhradkárov pri Lutilskom potoku. Technické služby odvedli dobrú prácu aj pri oprave ciest a chodníkov (po zime boli vo veľmi zlom stave, na opravu výtlkov by sa žiadalo mať aspoň trojnásobok v mestskom rozpočte), ale rekonštruovaných bolo aj 10 mestských schodísk vrátane zábradlí v sume 156 000 Sk. K 1. septembru sa v meste objavili aj výrazné bielo – modré značenia prechodov pre chodcov pred školami a NsP.
- NOVÉ IHRISKÁ :** V pláne mesta je výstavba šiestich nových detských ihrísk. V tomto smere sa dlhé roky po socialistickej výstavbe nič neurobilo. Tri z nich boli vybudované v tomto 2005 roku: Pod vrškami s názvom TEREZKA (otvorené v októbri), na Etape pri ZŠ Jilemnického ul. VETRÍK a v strede mesta za Akadémiou vzdelávania MRAVČEK. Sú ohradené 2 m vysokým oplotením a v noci uzamknuté. Na výstavbu sumou 1 milión prispela Nadácia ZSNP a Slovalco, TS

ako realizátor účtujú len materiál. Ihriská sú moderné areály podľa najnovších trendov výstavby.
Žiaľ, už po 2 týždňoch bola TEREZKA čiastočne zdevastovaná.

NOVÁ KONCEPCIA ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA : V jeseni t.r. začali práce na najväčšej investičnej akcii v tomto volebnom období. Ide o budovanie nových stanovišť na odpady po celom meste. Finančne sú stavby zabezpečené na základe mestského projektu pre Recyklačný fond SR. Akcia pokračuje v r. 2006.

REKONŠTRUKCIE :

- **byty a bytové domy** - vzhľad mesta sa čoraz viac skrášľuje zatepľovaním a rekonštruovaním bytových domov, t.r. ich bolo 14. Podľa finančných možností sa modernizujú aj vnútorné priestory bytov.
- **„Biely dom“** - výšková budova „Bieleho domu“ je tiež objektom zmien. Sídli tu hlavne obvodný úrad, ale t.r. časť budovy bola rekonštruovaná pre mestskú políciu, pre bezplatné počítačové a internetové centrum a novým obyvateľov budovy sa stala pobočka banky DEXIA. Svoje vynovené priestory otvorila 18. júla (pôvodne Prvá komunálna banka).
- **Park Š. Moyses** - jeho revitalizácia začala v r. 2003 (ošetrenie drevín, výrub starých), v r. 2004 pokračovala (nová výsadba, osvetlenie) a v r. 2005 sa dopĺňali dreviny, ale oplotenie, fontána, dets. ihrisko a.i. obnovy sa zatiaľ nekonali, keďže Ministerstvo životného prostredia ešte nepridelil financie žiadané mestom z Environmentálneho fondu.
- **Námestie MS** - na základe verejnej súťaže Investičné riešenie Námestia MS existujú 4 návrhy riešení. Keďže akcia by si vyžiadala niekoľko desiatok miliónov korún, rekonštrukčné práce prichádzajú pre nedostatok financií do úvahy až v budúcnosti. T. č. sa čiastočne rekonštruovala fontána a vysádzala sa nová zeleň. Na nový stánok rýchleho občerstvenia pri Knihe, ktorý bráni vo výhľade na námestie sa zniesla vlna kritiky (nájom je však už schválený do 31. decembra 2006) pre nebezpečie v doprave a vzhľad („otrasná búda“). Budova Domu kultúry na Námestí MS, ktorá keďže potrebuje veľkú rekonštrukciu a je aj „hltač“ financií na energie, sa stala objektom s neistou budúcnosťou. Mesto robí prieskum možností (vrátane odpredaja). V decembri pribudla na námestí „zimná oáza“ (stánok p. A. Bielíkovej orientovaný na zimné rýchle občerstvenie). Štyri stánky s letným občerstvením na Námestí MS sa stali obľúbené, často navštevované a hoci majú svoje negatíva, stánky oživilili terasu pešej zóny.
- **tepelný systém** - mesto má veľký problém so zastaraným potrubím tepelného systému (poruchovosť). V jarných mesiacoch však konečne spoločnosť TEPLA začala s výmenou tepelných rozvodov v celom meste. Začali od najporuchovejších potrubí na Ul. A. Kmeťa a Š. Moyses.
- **plážové kúpalisko** - po prechode kúpaliska do súkromných rúk sa síce zvýšilo vstupné (dospelí 50 Sk, deti 35 Sk), ale poskytuje k dispozícii 4 bufety, tri tenisové kurty, ihrisko na plážový volejbal, pingpongové stoly a rôzne iné služby.

- **školské zariadenie** - najrozsiahljšia rekonštrukcia sa vykonala na ZŠ Jilemnického ul. (za cca 1,5 milióna), kde sa presťahovala základná umelecká škola (plavecký bazén sa prebudoval na tanečnú sálu, miestnosti sú zvukovo izolované). Na budovách materských škôl (Ul. Rázusova a Sládkovičova – fasáda, okná) sa preinvestovalo 1 400 000 korún. Bývalé CVC a ZUŠ sú odpredané, t.č. sa rekonštruujú na byty a kancelárie.

Oddychová zóna : Podľa stavu v apríli mešká výkup pozemkov pod oddychovú zónu pri Lutilskom potoku. Predbežný súhlas na výkup dalo iba cca 50% vlastníkov.

STAVBA ROKA : Nová budova pre administratívu Slovalca, ktorú projektoval architekt Michal Hanuščák a bola postavená za 7 mesiacov v r. 2004, získala v celoštátnej súťaži ocenenie **STAVBA ROKA 2005**. Budova má prízemie a prvé poschodie, fasáda je celosklená s hliníkovými lamelami. Kúrenie a osvetlenie je riadené počítačom. Je to jedna veľká kancelária bez priečok.

V.

OBYVATEĽSTVO

KOLKO NÁS JE ? : K 31. decembru 2005 malo naše mesto 19 806 obyvateľov (mužov 9 480, žien 10 326), čo je o 1 človeka viac ako vlani. Do mesta sa prisťahovalo 322 ľudí a odsťahovalo 379. Narodilo sa 178 detí (chlapcov 83, dievčat 95), čo je menej ako vlani o 17. Zomrelo 120 ľudí (63 mužov, 57 žien). Na prechodný pobyt sa prihlásilo 213 ľudí. V časti Šášovské Podhradie žije 331 obyvateľov.

PRVORODENÁ : Dňa 1. januára sa narodila matke Denise Ciglanovej dcéra Nuram Bilali (nevšedné meno vraj vybrala svokra).

BYTOVÁ SITUÁCIA : Mesto vlastnilo 138 nájomných bytov. T.č. nie sú voľné. Z nájomníkov je až 95 neplatičov. Od r. 1995, kedy mesto prebralo byty do svojho majetku, dlh neplatičov narástol takmer na 9 miliónov. V r. 2002 – 04 mesto dávalo možnosť splácania dlžôb v splátkach. Keďže sa ani tak neplnili, dlžníci s viac ako 10 000 Sk dostali výpoveď z bytov v tomto roku. Sociálne byty sa ani t.r. nepodarilo začať stavať.

V meste rastie počet rekonštrukcií bytov. Modernizujú sa vnútorné zariadenia, ako sú výmeny kúpeľní, dlažieb, kuchýň, odstraňujú sa staré sádrové steny. Neustále rastúce platby za teplo, energiu, vodu v zastaraných sídliskových blokoch nútia obyvateľov k celkovej rekonštrukcii. Len v r. 2005 sa v meste zateplilo 14 bytových domov. Okrem toho, že sa vylepšuje aj vzhľad mesta, je tu predovšetkým zjavná úspora tepla. Napr. na 1 m² v zateplenom dome č. 451 (predseda spol. p. Pradla) mali najhospodárnejšie vyúčtovanie v meste za teplo – 22,70 Sk. Na porovnanie – v bytovom dome č. 317 (obývaný prevažne Rómami) až 60,10 /m². Primátor mesta, ktorý vyvolal rokovania so spol. Teplo, s.r.o., dosiahol zníženie cien o 17 Sk za GJ (t.j. 559,90 Sk/GJ).

PORUCHY DODÁVOK TEPLA : Zložitá je situácia v celom meste so starými rozvodmi tepla. Havária bola 11. 14. februára, kedy bola 4-krát odstavená dodávka vody na dvoch uliciach. Pomáhali aj hasiči. Silný tlak v teplovodnom potrubí (na spojoch) bol spôsobený poruchou dodávky elektriny.

SOCIÁLNA SITUÁCIA : Na dávkach v hmotnej núdzi žije v meste a na okolí už 41 evidovaných bezdomovcov. Z nich je t.r. v útulku umiestnených 11 (zložitá je ich prispôbovanie sa režimu). Žiaľ, t.r. dvaja bezdomovci umreli na uliciach mesta. Mesto pomáha aj jednorazovými dávkami občanom v hmotnej núdzi, o čo t.r. požiadalo 231 obyvateľov. Z toho mesto vyhovel 194 žiadostiam, čo je spolu s balíčkami k Vianociam pre domov dôchodcov 284 000 Sk. V dolnej časti mesta, kde sa koncertujú sociálne slabé vrstvy Rómov sa t.r. mesto pokúsilo vytvoriť komunitné centrum na pomoc ich socializácii. Zatiaľ však projekt nebol úspešný. OZ žiarskych Rómov zorganizovalo cyklus prednášok o právach a povinnostiach občanov v budove Technických služieb. Ich cieľom je zlepšiť schopnosti Rómov zvládnuť životné problémy. V uliciach mesta v posledných rokoch nie je

zvláštnosťou vidieť ľudí, ktorí sa prehrabávajú v kontajneroch a v odpadkoch hľadajú zvyšky potravy či úžitkových predmetov.

VÝVOJ

NEZAMESTNANOSTI :

So sociálnou situáciou úzko súvisí stále pretrvávajúci problém nezamestnanosti, ktorá v r. 2005 v meste je na úrovni 17,8 % (pokles od vlani o 3,06 %). V meste je ku 31. decembru 2005 evidovaných 1 618 uchádzačov o zamestnanie (pokles o 320). Z toho je 669 mužov a 949 žien. Celkovo však mesto ako ekonomické a administratívne centrum – bývalý okres s B. Štiavnicou a Žarnovicou – má 42,1 % - ný podiel na počte nezamestnaných. T.r. je z obyvateľov mesta evidovaných 273 uvoľnených z organizačných dôvodov od rôznych zamestnávateľov (pokles od vlani o 150 osôb). Pre nezamestnaných (najmä odkázaných na dávku v hmotnej núdzi a tých, ktorí už kvôli dlhšej nezamestnanosti strácajú pracovné návyky) mesto prispieva realizáciou **aktivačných prác**, ktoré spolufinancuje Európsky sociálny fond. Pracou najmenej 10 hodín týždenne v obecných službách môže získať nezamestnaný mesačný príspevok 1 700 Sk. V r. 2005 bolo takto aktivizovaných 110 nezamestnaných, ktorí prispeli aj k čistote mesta.

DÔCHODCOVIA :

Seniori nášho mesta majú Klub dôchodcov a nepolitickú organizáciu Jednotu dôchodcov Slovenska. Stretávajú sa v Dome seniorov – pôvodne časť MŠ na Ul. A. Kmet'a 11. Vyvíjajú aktívnu činnosť, na ktorú prispieva aj mestský rozpočet. Úspešný je najmä spevácky, tanečný a turistický krúžok JDS. Veľkú odozvu na Slovensku mala **VÝZVA PARLAMENTU A VLÁDE SR na ochranu práva dôstojného života dôchodcov v SR** (autorky Oľga Senciová a Mária Zatl'ková), ktorú schválila výročná schôdza ZO JDS 26. januára 2005. ňou žiadajú o spravodlivé riešenie starobných a invalidných dôchodkov, čo náležite odôvodňujú (pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2005). Výzvu podporilo ústredie JDS, tisíce podpisov zo ZO JDS v SR, šot o nej vysielala aj STV 1. Určite prispela k tomu, že sa koncom roka pripravuje zmena zákona o sociálnom zabezpečení. K Mesiacu úcty k starším 19. októbra pripravil ZPOZ jubilujúcim seniorom slávnostný program a posedenie. Podobne aj pre Domov dôchodcov.

MESTSKÁ POLÍCIA :

Vo vstupnom vestibule výškovej budovy ObÚ („Biely dom“) získala prestavbou MsP nové priestory. Tak sa z okraja mesta policajti dostali znovu do stredu mesta. Od februára začala MsP kontrolovať uzamknutia vchodových dvier na bytových domoch, čím sa môže preventívne predchádzať kriminalite. Asi na 30 % domov boli vchody nezamknuté. Na výzvu Nočné havrany (prevencia dobrovoľníkmi najmä na miestach, kde sú zábavné podniky pre mladých ľudí) sa zatiaľ prihlásila iba jedna záujemkyňa (bývalá p. učiteľka MŠ G. Ritterová). Na službu na prechodoch pred školami a NsP sa prihlásili 3 dobrovoľníci. Najdôležitejšou udalosťou roka bolo od 9. augusta zavedenie monitorovania stredu mesta **kamerovým systémom**. Prvý úspech bol zaznamenaný v decembri, keď sa pomocou kamier vystopovali zloději veľkého okna z hliníka (kov sa zlodějmi speňažuje v zberných surovinách) na vchode do banky. Kvôli zvyšovaniu bezpečnosti v meste bude takto monitorované celé mesto. V marci bola rozsiahlejšia kontrola psíčkarov kvôli dodržiavaniu VZN o psoch (z 34 kontrolovaných si neplnilo povinnosť 8). Deň polície pod názvom Spoločný deň zoznámenia bol 20. júna na futbalovom štadióne (technika, psy, lietadlá). Keďže vzrastá počet prepádov na uliciach mesta – najmä osamelých žien, MsP sa

rozhodla organizovať kurzy sebaobrany pre ženy – počiatkový záujem bol nízky, a tak sa kurzy budú opakovať aj v r. 2006. Dobrú odozvu u obyvateľov malo zavedenie cyklohládok MsP a účinné je využívanie 2 služobných psov. Značná pozornosť sa venuje zlepšovaniu telesnej kondície a výkonom policajtov, tiež zlepšovaniu ich výstroje. Zložitá je práca policajtov s množiacimi sa prípadmi osôb bez riadneho bydliska a s narkomanmi. Bežnou záležitosťou je zaisťovanie verejného poriadku pri rôznych akciách v meste. Polícia na území mesta v r. 2005 zaevidovala 135 dopravných nehôd. Nik nebol usmrtený, zranilo sa 35 osôb. Najviac nehôd sa stáva na Ul. SNP (t.r. 92). Je to najnehodovejší úsek v celom okrese. Priaznivý vplyv na zníženie nehodovosti malo zriadenie svetelnej signalizácie pri TESCO. Značná časť činnosti polície sa orientuje na prevenciu trestnej činnosti (využívaná je mestská televízia, region. noviny MY, rozhlas, internet, kamerový systém). Ku koncu roka bolo na Pult centrálnej ochrany napojených 81 objektov (na ich ochranu MsP získala 322 343 Sk). Štatistické údaje za r. 2005 :

- počet príslušníkov MsP – 20
- vykonané zákroky – 191
- počet priestupkov – 1 089 (+ pokuty)
- počet spáchaných trestných činov – 543, z toho objasnených 286, čo je 52,4 % (15 lúpežných prepadov, 109 krádeží vlámaním, ostatných krádeží 74, ...). Trestná činnosť bola páchaná najčastejšie vo štvrtok a piatok medzi 14. – 22. hod. Aktérmi bolo 252 osôb (47 recidivistov, 203 zatiaľ netrestaných). Z toho 164 nezamestnaných, 13 požilo alkohol, 13 bolo detí).

**ŠÁŠOVSKÉ
PODHRADIE :**

Po zrušení predajne potravín v r. 2004 začal predajca z Hliníka n. Hronom vozit' do tejto časti mesta základné potraviny trikrát do týždňa. Problém vyriešila nová predajňa COOP Jednota Žarnovica, ktorá bola otvorená 3. mája 2005. Okrem nedele je otvorená každý deň. Občianske združenie Na záchranu hradu Šášov zorganizovalo 30. júla ako prvú akciu, ktorá by sa mohla stať tradíciou, vystúpenie šermiarov z dôb J. Jiskru v obci a v kultúrnom dome v spolupráci s MsKC aj výstavu o hrade Šášov. Kúpou menšieho domu si OZ pripravuje sídlo pre svoju činnosť pod hradom – akési informačné centrum pre záujemcov. Pripravovaný benefičný koncert sa t.r. z technických príčin neuskutočnil. (Z výťažku sa plánovalo vydanie brožúry o hrade.)

Ochotnícky divadelný krúžok po vlnajšom úspechu nacvičil už druhú divadelnú hru z vidieckeho prostredia od chorvátskeho autora pod názvom KLBKO. Obsah hry aktualizovali na podmienky svojej obce, a tak ich elán a nasadenie malo veľký úspech. Hru predviedli v apríli 2x v obci, raz aj v meste Žiar n. Hronom. Divadelní aktéri zorganizovali na jar aj dobrovoľnú brigádu na vyčistenie priestranstva pri vstupe do obce. Zatiaľ sa ako neúspešný rysuje zámer vybudovania akejsi stanice pre splavovateľov Hrona pred vstupom do obce.

ZPOZ :

Zbor pre občianske záležitosti i tento rok úspešne tvorivo viedla Silvia Hlôšková. Usporiadal nasledovné tradičné obrady:

sobáše – 49
pohreby - 33
uvítania detí do života 23, obradmi bolo uvítaných 27 detí

Zo 139 netradičných obradov ZPOZ organizoval napr.:

- novoročné stretnutie primátora s osobnosťami mesta
- návšteva prvorodeného občana mesta
- prijatie najúspešnejších športovcov, učiteľov, matiek, maturantov, deviatakov, darcov krvi (v obradnej sieni primátorom)
- krajská prehliadka programov ZPOZ v Brezne, vzdelávací seminár k občianskym obradom ZPOZ v regióne, regionálna prehliadka Čaro zrelosti
- programy: pre jubilantov, Domov dôchodcov, pre ZSNP a Slovalco, pre STS
- životné jubileá, scenáre, sprievodné slová, poézia, príhovory, prednášky pre Dom seniorov (Akadémia 3. veku)

Žiarske ZPOZ sa stáva vzorovým a metodickým centrom pre celý región.

NAVŽDY ODIŠLI : Ako 64-ročný **Ján Žipaj** umrel 8. decembra 2005. V meste bol známy svojou mimopracovnou činnosťou v kultúre – najmä v divadle, v turistike a v mužskej speváckej skupine Sekera. V divadelnom súbore ZK ROH ako ochotník stvárnil veľa postáv najmä komediálnych, keďže bol známy svojím zmyslom pre humor, vtíp a srdečnosť (sám komentuje postavu Jánošíka: „Som asi najmenší Jánošík na Slovensku“). Miloval prírodu, schodil možno každý slovenský kopec, veľa i v zahraničí. 12. decembra na pohrebe sa s ním dojemne rozlúčila spevácka skupina Sekera. A bolo tak i na pohrebe **Antona Vozára**, ktorý umrel v deň pohrebu J. Žipaja, ktorému bol režisérom i spoluhercom. O významnej osobnosti A. Vozára v živote nášho mesta pozri údaje v Kronike 2001 str. 22.

90-ROČNÝ : Životného jubilea 90 rokov sa dožil Ján Debnár 20. júna 2005.

**ZAÚJÍMAVÉ
OSOBNOSTI
MESTA :**

V januári 2005 bola vydaná originálna kniha Ing. Jozefa Minku Významné osobnosti Žiaru n. Hronom a okolia, ktorú po jeho tragickej smrti dopisovala Mgr. Elenka Kukučková. Posolstvo knihy oslovuje k ďalším záznamom o výrazných osobnostiach ovplyvňujúcich život, prácu a myslenie ľudí v našom prostredí. V kronikárskych záznamoch sporadicky uvádzame detailnejšie osud takýchto ľudí. V snahe pripraviť podklady pre prípadné pokračovanie – rozšírenie knihy J. Minku o novodobé postavy robíme i nasledovné záznamy o súčasníkoch. Ich významnosť ponecháme na posúdenie budúcim generáciám.

Doc. Ing. Richard Kafka, V regionálnych novinách sa často objavujú články o histórii mesta a zaujímavostiach regiónu najmä z hľadiska historickej hodnoty. Sú písané fundovane a pre čitateľa zrozumiteľne, zaujímavo. Autora Ing. R. Kafku by sme mohli nazvať regionálnym historikom, hoci v regióne i na Slovensku bol najprv v povedomí ako inžinier – technik. História je jeho koníčkum a venuje sa mu t.č. najmä ako dôchodca.

Narodil sa 15. marca 1937 v Kokave nad Rimavicou. Po chemickej priemyslovke študoval na Vysoké škole technickej v Košiciach na Hutníckej fakulte. Jeho osudom je Závod Slovenského národného povstania v Žiari, kde prešiel rôznymi riadiacimi funkciami až po funkciu technického riaditeľa ZSNP, a.s. Dlhoročnou praxou získal vysokú úroveň teórie výroby hliníka, čo aplikoval v praxi a bohato publikoval v odborných článkoch. Spoluvyrobil päť autorských osvedčení a dva vynálezy. Veľkú pozornosť venoval štúdiu histórie hutníctva. Významne prispieval k organizácii hutníckych konferencií. Podujal sa na historický výskum

pri identifikácii huty v Sklených Tepliciach a železiarskeho hámra v Rimavici, o čom publikoval a prispel k záchrane historických predmetov. Podrobne sa venoval aj štúdiu spolupráce vedcov Uhorska (z územia Slovenska) a Nórska, čo vyvolalo veľký záujem na nórskej strane. Výsledky štúdia zhrnul v knihe *Mosty na sever*. Vyšla v slovenskom a anglickom jazyku v r. 2003. K 50. výročiu vzniku ZSNP je spoluautorom publikácie *Z dejín výroby hliníka na Slovensku*. Z dejín rodného kraja je spoluautorom monografie *Sklárne v Malohonte*.

Ing. Jaroslav Tóth, rodák z Komárna, sa v r. 2005 dožil v Žiari n. Hronom 75. roku. Prakticky od vzniku ZNSP pracoval v závode. Od r. 1972 bol technickým námestníkom ZSNP, dobre poznal ekologické problémy, ktoré hlinikáreň spôsobila v Žiarskej kotline. Už od 60-tych rokov minulého storočia bolo jasné, že sa technológia musí zmeniť. Problémom bolo riešenie, ktoré bolo v rukách Generálneho riaditeľstva Kovohuty Praha a Hlavnej správy v Prahe. Vždy sa našli dôvody, ktoré modernizácii stáli v ceste. Naviac, ak sa presadzovala len málo progresívna sovietska metóda. Po dlhých rokovaniach sa nakoniec dohodlo o nákupe nórskej technológie. Vtedy v r. 1984 bol menovaný Ing. J. Tóth za technického riaditeľa Generálneho riaditeľstva Kovohuty Praha. Napriek zložitosti dochádzania na týždňovky do Prahy (len cesta vlakom trvala 12 – 14 hodín) ujal sa funkcie razantne, čo malo zásadný význam pre zmenu výroby v ZSNP. Hneď po príchode do Prahy zorganizoval čelných funkcionárov federálnej vlády slovenskej národnosti na rôznych rokovaniach Štátnej plánovacej komisie. Dohodli sa, že vo vláde ČSR presadia modernizáciu výroby hliníka v ZSNP. Podarilo sa a po novembri 1989 (vtedy bol už riaditeľom ZSNP) proces modernizácie bol natoľko rozbehnutý, že ho už nebolo možné zvrátiť. Tak Ing. J. Tóth svojím pôsobením na generálnom riaditeľstve pozitívne ovplyvnil toto rozhodnutie v hodine dvanástej.

Mgr. Peter Mosný sa narodil v r. 1949, väčšinu života prežil v Žiari n. Hronom. Dvadsať rokov pracoval v ZSNP a ďalší život sa rozhodol venovať archeológii (ako on hovorí: „Jedine archeológia hovorí o minulosti pravdu“.) Jeho zaujímavým koníčkom je kulturistika, kde dosiahol slovenský rekord v tlaku na lavičke. V súčasnosti je správcom hradu Slovenská Ľupča. Hrad patrí medzi najzachovalejšie na Slovensku. Je v majetku súkromnej firmy, robí sa tu archeologický výskum, projektujú sa opravy a rekonštrukcie tak, aby hrad zostal pamiatkovo zachovaný. O toto všetko sa stará súčasný kastelán hradu P. Mosný. Okrem toho je členom Krajského pamiatkového úradu vo funkcii archeológa pre Banskobystrický kraj. Okolo r. 1980 sa v okolí Horných Opatoviec a hradu Šášov rozbiehal archeologický výskum, čo bolo pre začínajúceho archeológa príležitosťou. T.č. sa v našom kraji venuje pozornosť stredovekému kláštoru v B. Štiavnici a pripravuje sa výskum námestia a okolia barbakanu v Kremnici. Zaujímavé výsledky mal výskum v Parku Š. Moysesu v Žiari, ktorý nedávno viedol Mgr. Peter Mosný. Pokračovanie vo výskumoch je závislé od získania financií, čo je jednou z náročných úloh archeológov.

František Indruch sa zapísal tvorbou neprofesionálneho výtvarníka najmä pri zachytení posledných okamihov existencie dnes už neexistujúcej obce Horné Opatovce. Sú to vzácne dokumenty o tejto najstaršej obci v regióne, na ktorej mieste okrem kostola vyrástli len tri veľké smetiská. Autor je pôvodom Čech (rodák z Kopřivnice), často však navštevoval dcéru v Žiari (p. Vlasta

Neudekerová, Ul. Cyrila a Metoda) a z jeho potuliek na okolí sú nezabudnuteľné jeho olejomalby z Opatoviec, ktoré dotváral svojskou atmosférou zániku. V súčasnosti už nežije po dovŕšení 90-ty.

Helena Ihradská, tvorí ozdoby zo slamy už takmer dvadsať rokov. Narodila sa 24. marca 1948 v osade Ladno nad Trnavou Horou. Spätosť s prírodou a roľníckym spôsobom života zostali v nej ako trvalý zdroj inšpirácie, hoci viac ako 37 rokov pracovala ako zdravotná sestra vo Zvolene, Žiari n. Hronom a v Kremnici. Svojej najväčšej záľube sa s plným nasadením mohla začať venovať až po predčasnom odchode do dôchodku. Na pohľad neužitočná slama sa v jej šikovných rukách mení na krehké vianočné alebo veľkonočné ozdoby (zvončeky, šišky, venčeky, zvieratká, vtáčiky, anjelikov, snehuliakov, hviezdy, reťaze, špice, dokonca betlehemy, atď.) Jej nápaditosť nemá hraníc. Okrem slamy (ktorú musí pracovne získavať od siatia cez kosenie, odstrihávanie klasov a kolienok, triedenie podľa hrúbky, pranie a bielenie pomocou sírenia, úpravy podľa potrieb na výrobu jednotlivých figúrok, napr. i rezanie a žehlenie) používa i ďalšie, ale len prírodné materiály, ako sú fazuľky, šišky, tekvicové jadrá a pod. Výroba jednej ozdoby trvá asi 30 minút. Ako ľudová umelkyňa býva pozývaná (najmä prostredníctvom POS) na rôzne folklórne podujatia, kde predvádza a prezentuje svoje výrobky, dokonca na kurzoch robí inštruktorku pre záujemcov o podobnú tvorbu. Jej práce zdobia už mnoho domácností najmä počas Vianoc.

Jozef Graus – rezbár, ľudový umelec. Narodil sa v Banskej Hodruši 14. februára 1935. Vzťah k drevu a výtvarnej tvorbe sa formoval od detstva, keďže jeho otec František bol známym ľudovým rezbárom v širokom okolí. Originálny bol najmä vyrezávaním emblémov, medailónov, tvorbou kruhov, ktoré vyrezával z jedného kusa dreva v celej reťazi. Syn Jozef najprv prešiel profesiami sústružníka v Sandriku, potom po vojenskej službe pohraničníka pracoval v Rudných baniach, po presťahovaní do B. Bystrice je už príslušníkom Zboru národnej bezpečnosti. Tu sa oženil a mal 3 synov. Od r. 1975 sa sťahuje do Žiaru nad Hronom, kde pracuje ako kriminalista v okresnom ZNB. Drevo ho vždy priťahovalo, ale popri pracovnom vytážení a starosti o rodinu iba občas zašiel k otcovi, kde sa učil jeho kumštu, navštevoval iných drevorezbarov, najmä novobanských, obdivoval betlehem v Rajeckých Tepliciach a postupne si pripravoval náradie (kupoval dláta, staršie lekárske skalpely), aby od r. 1989, kedy odchádza do dôchodku – naplno začal rezbáriť. Stružlikal v pivnici, v kuchyni, čo sa najmä jeho manželke už v jednoizbovom bytíku nie príliš pozdávalo. Kuchynia a neskôr pivnica sú plné jeho figúrok znázorňujúcich život na vidieku (roľník, záprah, oráč, voz), rozprávkové bytosti, zbojnícke témy, betlehemy, sakrálne figúrky či vypaľovanie reliéfov pre vnučku). Občas sa darilo ich predat', ale väčšinou ich daruje, vystavuje, navštevuje folklórne slávnosti, predvádza rezbárstvo na rôznych podujatiach, získaval ocenenia (jeho Žiarčan – hlava s klobúkom v DK je stále obdivovaná). Osobitne je treba spomenúť, že jeho práce sú v súkromnom majetku aj v zahraničí – v Rakúsku, Nemecku, Francúzsku, Kanade. Jeho synovia sa zatiaľ nedali otcovou stopou, čiastočne sa začal o fortieľ zaujímať jeden zo 4 vnúcat. Mozgová porážka pred 3 rokmi (68 r.) mu však zabráňuje pokračovať v obľúbenom remesle, keďže stratil schopnosť vnímať rozmery pravostranne. A tak iba s ľútosťou prezerá svoju zbierku a fotografie. Kdekoľvek sa jeho práce dostali, všade šíria jeho originálne videnie a zručnosť, ale najmä rýdzu slovenskú mentalitu našej minulosti (16. marec 2006 – rozhovor, 2 fotky do fotoalbumu).

Blažena Kriváková vyštudovala za chemickú analytičku, ale prekvalifikovala sa na umeleckú drotárku – čipkárku. Jej prvé práce mali úspech v múzeu v Budatíne. Opletá kraslice, rôzne predmety, tvorí šperky v kombinácii drôtov rôznych druhov. Najnovšie zásobuje záujemcov o svoje drôtené masky dokonca v Afrike, Amerike, Austrálii, v Európskej únii z radov súkromníkov i múzeí. Výsledkom jej práce sú tisícky rôznych šperkov a štylizovaných figúr. Stala sa aj inštruktorkou ÚL UV-u, vedie aj kurz drôtenej čipky pre odevné návrhárky v strednej škole vo Zvolene.

Cecília Rečlová sa venuje výrobe dekorácií z drôtika. Základnú techniku sa naučila od Blažena Krivákovvej. Nadanie zdedila po svojej matke – výšivkárke. Tvorí kvety, motýle, hviezdy, zvončeky, anjelikov, atď. Absolvovala úspešne viac súťaží ľudového umenia.

Ján Homola je známy ako ľudový rezbár. Pôvodne študoval na hutníckej priemyslovke, pracoval v mincovni, kde mal možnosť kontaktov s viacerými umelcami. Je samouk. Vyrezáva najmä reliéfy do malého priestoru. Široko-ďaleko je známy a vyhľadávaný najmä poľovníkmi, ktorým ozdobuje pažby pušiek, trofeje, tvorí aj figurálne, sakrálne predmety, využíva techniku patinovania. V súčasnosti pripravuje plastiky s väčšími rozmermi na objednávku z kaštieľa vo Sv. Antone. Jeho brat **Daniel Homola** sa ako ľudový umelec uplatňuje pri tvorbe píšťal a fujár.

VI.

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

- VRÁTENÁ KRONIKA :** Dňa 9. marca bola prostredníctvom JUDr. Jozefa Salaya pod dlhom čase konečne vrátená „stratená“ mestská kronika, ktorá zaznamenáva udalosti od r. 1956 do r. 1971. Dodatočne sú v nej spracované aj udalosti od r. 1944. Ako uviedol p. Salay, kroniku získal od držiteľa, ktorého identitu nechce prezradiť. Existujú určité indície aj na držiteľa ešte staršej kroniky so záznamami z II. svetovej vojny, ktorú „majiteľ“ odmieta dobrovoľne vydať s odôvodnením: „Tam ide o životy!“ (citát z telefonátu pre kronikárku). Nájdená kronika je náležite uložená na MsÚ v seife s ďalšou dokumentáciou.
- KAUZA BIELY DOM UZAVRETÁ :** Najvyšší súd 8. septembra 2005 definitívne uzavrel kauzu Biely dom. (Šlo o prípad založenia administratívnej budovy orgánov štátnej správy a samosprávy v meste ako ručenie za úver vo výške 30 mil. Sk.) Jeden z obžalovaných bol nepodmienečne odsúdený na 4 roky (odsúdený Igor Zamboj však pred súdom trval na tom, že je nevinný, že chcel iba normálne podnikat'). Podmienečný trest dostal JUDr. Jozef Salay, pracovník Banskobystrického krajského úradu. Exprimátor JUDr. Marius Hrmo a jeho bývalý zástupca Mgr. Juraj Prôčka boli oslobodení. Vyšetrowanie nepotvrdilo, že by sa na podvode vedome podieľali. Kauza sa vliekla po súdoch od júna 2001. Rozsudok Najvyššieho súdu je konečný.
- INFORMOVANOSŤ A KOMUNIKÁCIA :** Pretrváva problém v informovanosti obyvateľov prostredníctvom obľúbenej mestskej televízie ATV, keďže sa doteraz nepodarilo obnoviť signál v častiach IBV, Pod vršky, Medzi vodami, Ul. Partizánska a Centrum II. Sporadicky sa o meste šíria správy cez regionálne noviny MY. Mestské spravodajstvo cez mestský rozhlas je síce pravidelné, ale počuteľnosť je obmedzená dopravou a zastaranou technikou. Informácie o dianí v meste sa sporadicky objavujú v regionálnom týždenníku MY Žiara, ktorý od januára používa názov MY – noviny Žiarskej kotliny. Koncom marca sa rozšíril počet schránok s názvom Čierna skrinka (z pôvodných štyroch na všetky školy, MsKC, plaváreň) v snahe vedenia mesta rozšíriť komunikačné kanály s obyvateľmi. Komunikovať možno aj prostredníctvom internetu.
- POLITICKÉ STRANY :**
- 19. marca bol okresný snem ĽS – HZDS, na ktorom bola za predsedu znovu zvolená p. B. Mikulčíková, bol podaný návrh na kandidátov do VÚC. Prítomní boli poslanci NR SR (Dana Podracká, Viliam Soboňa, Milan Urbáni). Rokovanie pozdravil aj primátor mesta I. Černaj, súčasne poďakoval za vecný a konštruktívny prístup k riešeniu problémov mesta (najmä poslancom MsZ za HZDS). Koncom augusta mal V. Soboňa ako kandidát na predsedu VÚC verejný míting v Lovči a 15. novembra na Námestí MS v meste.
 - 16. apríla bol okresný snem KDH, kde bol prítomný poslanec NR Muránsky. Hlavnou témou bolo vytvorenie koalície pred voľbami do VÚC.

- 30. apríla bol v MsKC okresný snem SMER-u, ktorý sa spája s bývalou SDL a ďalšími Pavicovými stranami. SMER - sociálna demokracia 30. júna pri predvolebnej akcii – splavovanie Hrona mal prestávku v našom meste, ktorú využil na populárny futbal, guláš a samozrejme – diskusiu s obyvateľmi.

- za SDKÚ diskutovala s občanmi poslankyňa Eva Rusnáková a za Slobodné fórum Zuzana Martináková na Námestí MS (ako letný výjazd)

- 10. septembra v meste zasadala republiková rada ĽS-HZDS, ktorá navrhovala predčasné voľby v júni 2006

**ÚZEMNÝ SPOLOK
SČK :**

V apríli bol za nového predsedu výkonnej rady územného spolku Slovenského červeného kríža zvolený Milan Kalman, podpredsedníčkou je Anna Rosenbergová.

MRAVENISKO :

Takto sa nazýva sociálne stredisko v meste – materské centrum. Poskytuje služby matkám s deťmi na materskej dovolenke. Jeho 3. výročie oslávili 27. septembra. Okrem prednášok, stretnutí s hrami pre deti, bývajú úspešné burzy obnoseného šatstva, kočíkov, vecí. Novými aktivitami sú napr. vznik hudobnej škôlky, kurzy angličtiny, nemčiny. Ako hostia boli na 3. výročí hudobníci R. Čanaky a M. Podracká.

**RYBÁRSKE
PRETEKY :**

Sezónu rybárov otvorili tradičné rybárske preteky na mŕtvom ramene Hrona 8. mája.

VOĽBY DO VÚC :

Skončilo sa prvé obdobie po vzniku samosprávnych krajov z r. 2001. Dňa 26. novembra sa konali druhé voľby predsedu a poslancov na ďalšie 4 roky aj do Banskobystrického samosprávneho kraja.

Pred voľbami sa konalo niekoľko mítingov s obyvateľmi mesta. Okrem už spomínaných dňa 17. novembra s obyvateľmi diskutovali aj zástupcovia Smeru, HZD, SNS, KDĽ, doc. Ing. Milan Murgaš a kandidáti na poslancov (Černaj, Flimer, Kováčová, Boldiš, Červeň), za HZDS bol prítomný podpredseda JUDr. Viliam Veteška a kandidáti na poslancov (Mikulčíková, Čopová, Gelien, Valent).

Už predvolebná kampaň predznamenovala to, čo sa udialo pri voľbách – mimoriadne nízka bola účasť voličov. Prišli voliť len tí, ktorí mali jasných kandidátov. Väčšinu z nich však voliči nepoznali. Navyiac v sobotu, v deň volieb, napadlo veľké množstvo snehu, čo tiež odradilo od účasti.

Na predsedu do VÚC kandidovalo v našom kraji 7 kandidátov, v žiarskom obvode za poslancov 25 kandidátov. Vo volebnom obvode Žiar n. Hronom bola celková účasť voličov 14,97 %, len v meste Žiar n. Hronom 15,33 %, v celom kraji 18,65 %. V 2. kole bolo v obvode Žiar len 8,52 % voličov.

Výsledky v kraji - voľba prednostu VÚC :

Za prednostu získali najviac hlasov dvaja kandidáti, ktorí postúpili do 2. kola : Milan Murgaš (Smer, SNS, HZD, KDĽ, SZS) získal 35 783 hlasov = 38,82 % Jozef Mikuš (SDKÚ, DS) získal 19 074 hlasov = 20,69 %

V druhom kole 10. decembra bol tesnou väčšinou za prednostu zvolený Milan Murgaš (= 50,9 %, Mikuš = 49,1%).

V našom meste v prvom kole získal M. Murgaš 42,26 % hlasov, J. Mikuš 19,09 %, V. Soboňa 25,68 %. V 2. kole získal M. Murgaš 61,08 %, J. Mikuš 38,92 %).

Výsledky volieb poslancov v obvode Žiar n. Hronom :

Z 25 kandidátov boli zvolení títo poslanci do VÚC :

1. Ivan Černaj, Mgr. (SDKÚ, KDĽ, DS) získal 1 724 hlasov
2. Ladislav Kukolík, MUDr. (nezávislý) získal 1 667 hlasov
3. Božena Kováčová (Smer, SNS, HZD) získala 1 364 hlasov
4. Vladimír Flimer, MUDr. (Smer, SNS, HZD) získal 1 326 hlasov

V samotnom meste boli výsledky nasledovné :

1. L. Kukolík – 926 hlasov
2. I. Černaj – 828 hlasov
3. B. Mikulčíková – 613 hlasov
4. B. Kováčová – 493 hlasov
5. V. Flimer – 481 hlasov
6. D. Gelien – 477 hlasov
7. M. Krajčov – 458 hlasov
8. M. Čopová – 379 hlasov
9. J. Pittner – 377 hlasov
10. V. Valent – 341 hlasov
11. P. Učník – 307 hlasov
12. J. Búci – 290 hlasov
13. J. Lazár – 282 hlasov
M. Náročný – 282 hlasov
14. P. Dubeň – 270 hlasov
15. J. Pružina – 232 hlasov
16. P. Červeň – 221 hlasov
17. I. Osvald – 204 hlasov
18. M. Boldiš – 98 hlasov
19. M. Vrban – 92 hlasov
20. M. Privrelová – 64 hlasov
21. A. Haško – 42 hlasov
22. M. Berko – 37 hlasov
23. C. Magula – 35 hlasov
24. A. Tesár – 19 hlasov

**REPREZENTANT
KRAJA V BRUSELLI
Z LUTILY :**

Osem samosprávnych krajov SR v máji otvorilo zastúpenie všetkých slovenských regiónov v Bruselli ako DOM SLOVENSKÝCH REGIÓNOV. V septembri zo 17 záujemcov konkurz na zastupovanie Banskobystrického kraja vyhral 24-ročný rodák z Lutily **Štefan Maceják**. Očakáva sa od neho angažovanosť v prospech kraja pri príprave rozpočtu EÚ na r. 2007 – 2013, pri príprave projektov, monitorovaní situácie v regióne aj udržiavanie kontaktov s europoslancami.

**DAR
OBYVATEĽOM**

Práve na Mikuláša dostali Žiarčania dar Nadácie ZSNP a Slovalco (v sume 1 milión) a mesta – 14 počítačov prístupných bez poplatkov. Mesto pripravilo na

MESTA :

spřístupnenie veľmi vhodný priestor v administratívnej budove ObÚ. Čoskoro sa priestory stali vyhľadávané množstvom záujemcov. Takúto možnosť vzdelávania pre všetky sociálne skupiny asi na Slovensku neposkytuje žiadne iné mesto.

VII.

VÝROČIA A OSLAVY

1. januára

- 50. výročie premenovania Svätého Kríža nad Hronom na Žiar nad Hronom pripomenul erudovaným článkom v regionálnych novinách MY doc. Ing. Richard Kafka, (Pozri článok v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2005.)

FAŠIANGOVÉ TRADÍCIE :

- Fašiangy v širšom ponímaní začali už XII. mestským plesom dňa 21. januára. T.r. bol na ňom ako účinkujúci hosť známy herec Maroš Kramár. Na plese, ktorý organizovalo Slovalco, a.s., moderoval český herec Peter Novotný.

- pre všetky deti z materských škôl tradičné zvyky a sprievod pripravila MŠ na Ul. A. Kmet'a č. 17

- sprievod masiek mestom t.r. dňa 8. februára bol MsKC („céčkom“) obohatený o večernú veselicu, na ktorej si prítomní mohli pochutnať na praženici z 300 vajec. Účasť na takomto prvom podujatí nebola vysoká, ale snaha vytvoriť novú tradíciu je sľúbená.

- „Céčko“ ako novum pripravilo na 18. februára aj maškarný ples pre deti v MsKC. Boli tu detské trhy, súťaž, disco, klauniáda, cukráreň, mliečny bar. Cca 40 detí sa tu výborne bavilo.

60. VÝROČIE OSLOBODENIA

MESTA :

- dňa 1. apríla sa malá skupina obyvateľov zúčastnila na akte kladenia vencov k pamätnej tabuli na budove obvodného úradu

- dňa 2. apríla bola ako dar obyvateľom mesta pripravená veľkoplošná projekcia dokumentov k 60. výročiu oslobodenia mesta, ktorú zaujímavou dopĺňala hudobná skupina bubeníkov z Čiech (ako hosť večera) JUMPING DRUMS. Večer otvoril príhovorom primátor mesta I. Černaj, scenár pripravili pracovníci MsKC Z. Denková a J. Kulich, sprievodné slovo nahral herec M. Geišberg. Po videoprojekcii bola tanečná zábava.

MÁJOVÉ OSLAVY :

- začali už 30. apríla tradičným „stavaním mája“ na Námestí MS, kde vystúpili FS Hron, cimbalová hudba, súbor SEKERA. Ako sprievodná akcia bolo vytvorenie uličky Púdových remesiel a na večernej veselici hrala skupina Pedál live.

- dňa 6. mája sa pri akte kladenia vencov k pamätnej tabuli pri 60. výročí ukončenia II. svetovej vojny zúčastnili v malom počte iba veteráni a iní starší obyvatelia mesta. K výročiu naprieč mestom prebehla i štafeta z Dukly cez SR.

DEŇ MATIEK :

- dňa 7. mája pripravilo združenie MRAVENSKO rodinné popoludnie

- dňa 8. mája koncertovali žiaci ZUŠ ku Dňu matiek v DK

DEŇ DETÍ :

- dňa 3. júna bolo Námestie MS plné detí. MsKC tu pripravilo oslavy novou formou. Deti vystupovali pre deti, živá zábava trvala do 19.00 hod.

61. VÝROČIE SNP :

- pripomenuli si ho 26. augusta spomienkovou slávnosťou kladenia vencov k pomníku L. Exnára niekoľkí predstavitelia verejného života (primátor mesta a i.) a obyvatel'ov. Na kedysi povinných veľkolepých oslavách sa v súčasnosti zúčastňuje už len hrstka väčšinou starších obyvatel'ov.

XIV. ŽIARSKY

JARMOK :

- novodobý, už XIV. ročník Žiarskeho jarmoku sa t.r. konal o týždeň skôr ako inokedy – 7. a 8. októbra. Organizátor z MsÚ J. Žiak posunul jeho dátum na základe vlnnejšej nedobrej skúsenosti, čo sa ukázalo ako výhodné. Bol to druhý najväčší jarmok v novodobej histórii. Stánkov bolo cca 600, z toho 50 občerstvovacích, hodne bolo aj ľudových výrobkov (veľa perníkárov). Nechýbali atrakcie, vydaril sa dobre pripravený program MsKC, vyšlo aj príjemné počasie. Možno hovoriť i o dosiaľ najvyššom zisku z tržieb – 1,5 mil. Sk.

20. VÝROČIE

SEKERY :

- v novembri uplynulo 20 rokov od vzniku mužskej speváckej skupiny SEKERA. Založil ju MUDr. Alojz Vido (hral i na fujare) v r. 1985. V súčasnosti má 10 členov (vedúci Záhorec Dušan, speváci Daniel Žember, Ján Arvay, Ján Sekerka, Florian Košaň, Oto Orgonáš, Vojtech Kováč, Ján Móc, Štefan Žipaj, Rudolf Pradla, na harmonike sprevádza po Vladovi Kutašovi t.č. Ján Ďurča). Často vystupujú na kultúrnych podujatiach v regióne. V r. 1997, 2003, 2004 vystupovali medzi rodákmi v Báčskom Petrovci. Ich repertoár tvoria ľudové piesne najmä z Horehronia. Spolupracujú s folklórnym súborom HRON. Problém so získavaním nových členov súvisí s neznalosťou ľudových piesní u mladej generácie aj s nezaujmom o ne.

VIANOČNÉ

OBDOBIE :

- 5. decembra pripravilo „Céčko“ úplne novú rozprávku pre deti mesta ku Mikulášu pod názvom Ako Žiarik neveril v zázraky, a uveril. Žiarik je moderné dieťa zavreté s počítačom, bez ilúzií, bez kamarátov, neverí ani na Mikuláša, nemá sny. Mikuláš posielal zhora hviezdičku, ktorá má Žiarika presvedčiť, že zázraky existujú. Treba v ne len veriť. Réžiu rozprávky mal literárno – dramatický odbor ZUŠ, pesničky hudobná skupina Pedál live, scenár a texty piesní sú dielom „Céčka“. Text načítal známy slovenský herec Miro Noga. T.r. vytrvalý dážd' prinútil Mikuláša a jeho rozprávku uviesť nie na Námestí MS, ale v DK, ktorý „praskal vo švíkoch“ pre množstvo divákov. Súčasne sa rozsvietila vianočná výzdoba v meste (ulice: Š. Moyses, A. Dubčeka, SNP a Námestie MS).

- 13. decembra sa konal 6. ročník benefičného programu pod názvom DETI DETOM na podporu sluchovo postihnutých detí. Výt'azok 20 000 Sk bol zatiaľ najvyšší.

- 19. decembra koncertovali žiaci ZUŠ v Kostole Sedembolestnej P.M.

- 22. decembra žiaci ZŠ Š. Moyses a spevácky zbor Holúbky z Kríža pripravili Živý Betlehem na Námestí MS

- 31. decembra bola na Námestí MS tradičná rozlúčka so starým rokom a víťanie nového roka. Prípitok predniesol primátor I. Černaj, vydaril sa ohňostroj, zábavu nenarušilo ani množstvo snehu, ktorý najprv museli z námestia upratať Technické služby.

VIII.

PODNIKY V ŽIVOTE MESTA

ZSNP, a.s. : K 1. januáru 2005 mala a.s. ZSNP ešte 1 221 pracovníkov, ktorí dosiahli priemerný zárobok 23 000 korún.

Závod SNP po privatizácii v r. 2002 neustále štrukturalizuje výrobný proces. Ak rok 2003 vykazoval ešte stratu cca 10 miliónov Sk, rok 2004 už bol rokom stabilizácie, kedy sa dosiahol prvý zisk 145 miliónov Sk. Výsledky roku 2005 dosahujú cca 1,5 miliardy korún. Zisk sa využíva na investičný program. V r. 2005 sa len na riešenie odkaliska použilo 150 miliónov korún. Podľa vytýčenej stratégie do r. 2007 sa na upevnenie stability podniku hľadajú ďalší strategickí investori. Pre najväčší výrobný subjekt ALUFINAL, ktorý mal k 1. júlu 300 zamestnancov a ročný obrat 1,4 miliardy korún, skupina Penta získala silného strategického investora od 13. júla. Ide o tretieho najväčšieho výrobcu v Európe – švédsku spoločnosť SAPA AB. Vznikla tak samostatná akciová spoločnosť s novým názvom SAPA PROFILY. Nie je to posledná časť ZSNP, ktorú Penta predáva inému investorovi. Na akciovú spoločnosť sa pripravuje FOUNDRY získaním strategického partnera zo Španielska – koncern Fagor Ederlan. Tak sa počet zamestnancov ZSNP začiatkom r. 2006 zníži na 800 ľudí.

ZSNP je súčasne pre mesto hlavným výrobcom tepla. Závod sa rozhodol odkúpiť od mesta aj distribúciu tepla. Stalo sa tak 29. novembra 2005, kedy poslanci MsZ odsúhlasili predaj 76% podielu mesta v spoločnosti Teplo, s.r.o. Závodu SNP.

V máji sa ZSNP závod Tuby zúčastnil na medzinárodnom veľtrhu obalového priemyslu EMBAX PRINT 2005. Prezentoval sa laminátovými a hliníkovými tubami. Ich stánok patril k najkrajším.

Nadácia ZSNP a Slovalco znovu vyhlásila granty na podporu projektov vzdelávania a ekologické projekty.

Mesačník HUTNÍK od 1. júla vychádza už len 1x za štvrt'rok.

SLOVALCO, a.s. : Po úspešnom rekordnom roku 2004 je Slovalco špičkovou firmou v SR. Záujem o odber hliníka je veľký. V apríli 2005 má 620 zamestnancov. Pokračuje spolupráca s nórsnym HYDROALUMINIUM. V máji prišli do Slovalca študenti z nórskeho mesta Ardal v rámci výmenného programu projektu Leonardo da Vinci.

RAUTENBACH : Stal sa súčasťou spoločnosti NEMAK so značkou R. a N. Nematik je globálna spoločnosť známa výrobou automobilných hláv valcov a iných hliníkových komponentov. Hlavné sídlo má v Mexiku, zásobuje aj ázijský trh. Veľký objem výroby R. a N. sa sústreďuje pre automobilku KIA. Staví sa nová výrobná hala, počet zamestnancov rastie.

THERMO – SOLAR : Päťdesiatpercentný podiel ZSNP v podniku bol predaný nemeckému spolumajiteľovi Thermo – Solar Landshat. Žiarske kolektory skúšajú aj v koncerne so sídlom v USA (prostredníkom je britský partner).

TECHNICKÉ SLUŽBY, s.r.o. : Činnosť TS sa od januára rozšírila o novú organizáciu služieb v odpadovom hospodárstve. TS uzatvárajú zmluvy s bytovými spoločnosťami a podnikmi o zbere odpadu. Spoločnosť mala t.r. veľa problémov pri zimnej údržbe, keďže mesto zasiahlo nečakane husté sneženie najmä vo februári.

KRYTÁ PLAVÁREŇ : Zostáva majetkom mesta. Jej časti ako sauna, vírivka, solárium prešli do súkromného vlastníctva. Nový vedúci krytej plavárne je Peter Jagoš.

DOPRAVA : Financovanie mestskej hromadnej dopravy, ktorá v meste patrí súkromnej spoločnosti SAD Zvolen, prešlo zo štátu na obce a mestá. Hoci mesto nemá vplyv na SAD Zvolen, táto spoločnosť žiadala do mesta 8 miliónov korún ako dotáciu. Mesto bolo schopné poskytnúť 2 milióny zo zvýšených podielových daní. Cenník a cestovný poriadok si SAD stanovila sama. Od 1. februára došlo k zmenám v doprave, napr. linka MHD č. 5 do Lutily sa mení na prímestskú linku, ruší sa linka č. 4 na železničnú stanicu a ďalšie spoje sa obmedzili do rozsahu finančného pokrytia dopravy podľa príspevku mesta. Pri cestovaní sa odporúča v obvode mesta používať prímestské linky, ktoré majú poplatok ako MHD. Cestovné sa zvýšilo z 11 na 12 Sk.

V septembri Najvyšší súd SR rozhodol v prospech skupiny občanov Žiaru nad Hronom – OZ SOS o tom, že pri príprave diaľničnej cesty R1 „nebol dodržaný zákon“, a tak sa výstavba zastavuje, t.j. 15-ročná práca na jej príprave bola zbytočná. Protesty väčšiny občanov mesta nepomohli. Najviac dopravných nehôd bolo zaznamenaných na ceste I/50 – priet'ah mestom Ulicou SNP – za r. 2005 až 93 nehôd. Nebezpečné sú najmä križovatky pri supermarketoch a SAD. Celkovo bolo nehôd v meste menej ako vlani.

TELEVÍZNY SIGNÁL : Časť mesta stále zostáva bez rozvodov káblovej televízie, ktoré nezabezpečil vlastníak káblových rozvodov. Digitálne televízne vysielanie p. I. Šimku získalo síce 8. marca licenciu, ale stále nie je v prevádzke.

OBCHOD : Najväčšou udalosťou roka v obchode je nesporne **otvorenie hypermarketu TESCO** 22. októbra o 8.00 hod. ráno. Svoje brány otvorilo na mieste bývalého nefunkčného torza „OV KSS“, ktorý firma Tesco musela tiež t.r. zbúrať. Tak sa mesto zbavilo svojej „okrasy“. Čas búrania a výstavby bol rekordne krátky – cca 7 mesiacov. Pri tomto najväčšom obchode v meste a na okolí je vybudované parkovisko pre 168 áut. V Tesco sa zamestnalo 129 ľudí. Jeho moderné vybavenie (skener na overovanie ceny, telefónny automat, skrinky na odkladanie nákupov, bezbariérový prístup, plocha na inzerciu, 240 nákupných vozíkov, invalidné kreslo, atď.) a čas predaja od 6. hod. ráno do 22. hod. večer 7 dní v týždni bude pre ľudí určité lákadlom. Otvorením Tesca sa rozširuje a sústreďuje rad veľkých obvodov mesta v jeho severnej časti. Nádejou v neľahkej finančnej situácii väčšiny obyvateľov je zvýšenie konkurenčného boja medzi obchodmi, čo môže prispieť k znižovaniu cien. Vo veľkolepom otváracom programe Tesca vystúpili Vilo Rozboril a Jana Hospodárová z Bratislavy.

Pravidelne sa konajú veľkonočné a vianočné trhy (s menšou účasťou a záujmom) a príležitostné výpredaje v MsKC. O Žiarskom jarmoku pozri časť Výročia a oslavy. Zaujímavé je, že sa stále darí aj pribúdajúcim pohostinstvám.

V predajni Jednota a Mäso boli zaznamenané nasledovné ceny (december) :

kryštálový cukor	29,90	kura	79,-
práškový cukor	39,90	bravč. stehno	144,-
výberová múka	7,90	bravč. karé	134,-
olej Raciol 1 L	42,90	bravč. šunka	212,-
káva Standard mletá (70 gr.)	17,50	hydiová šunka	182,-
soľ	8,-	hovädzie stehno	223,-
maslo 25 dkg	47,90	hovädzia roštenka	242,-
čierny chlieb	28,40	hovädzia sviečková	524,-
mlieko trvanlivé	19,90		
ryža dlhozrná	34,90		

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi výrazne stúpla cena hovädzieho mäsa. Dva roky sú značne vysoké ceny cukru, masla, cena múky klesá.

IX.

ŠKOLSTVO

Po r. 1989 rozkolísané spoločenské a hospodárske pomery, ale aj nepriaznivý demografický vývoj spôsobovali neriešenie mnohých problémov vzdelávania a výchovy. Prejavuje sa to v neukončenom procese humanizácie a modernizácie. Zvlášť výrazne sa zanedbal materiálny – technický stav škôl. Od 1. júla 2002 prešiel výkon štátnej správy a samosprávy na obce aj na úseku základných škôl a školských zariadení. Zriaďovateľská pôsobnosť mesta, ktorú zabezpečuje Odbor školstva a športu MsÚ (pozri Kroniku 2004), umožnila konkrétnu a viditeľnú starostlivosť o školy a ŠZ a ich stav. Okrem už realizovaných racionalizačných zmien v dôsledku znižovania stavu žiakov (vyradenie jednej MŠ a jednej ZŠ zo siete škôl, presídlenie CVCČ = Kronika 2004) sa v tomto roku presídlila Základná umelecká škola a po stavebných úpravách (v sume 1 453 000 Sk) začala svoju činnosť 1. septembra 2005 v priestoroch ZŠ Jilemnického ul. (dosiaľ kapacitne nevyužitá). Postupne sa zlepšuje materiálny stav škôl. V tomto roku sa najviac investícií za obdobie od prechodu kompetencií na samosprávu poskytlo do zariadení školského stravovania. Obnovili sa stroje a zariadenia, vybavenie, ktoré sa celé roky neobnovovalo. Stav zariadení sa značne zlepšil, čo sa odrazilo aj vo zvýšení počtu stravníkov. Napr. v r. 2005 sa v 10 zariadeniach stravovalo 1 756 detí a žiakov a 553 dospelých a cudzích stravníkov. Školy a ŠZ z vlastných príjmov (podľa príspevku štátu na 1 žiaka t.r. prináleží 22 273 Sk), dotácií mesta a zo sponzorstva zabezpečujú nielen mzdy, odvody, náklady na bežnú údržbu, ale po schválení zriaďovateľom aj modernizujú vybavenie škôl a ŠZ, učebné pomôcky a didaktickú techniku (napr. i rekonštrukcie sociálnych zariadení, opravy striech, areálov, vodovodov, teplovodov, nátery a maľby, vybavenie nábytkom, opravy podláh, nákup PC, vysávačov, revízne opravy, podpora vzdelávacích projektov, atď.). Na rozvoj individuálnych schopností žiakov sa naďalej poskytujú rodinám vzdelávacie poukazy – v sume 76 Sk mesačne na žiaka. Od 1. júla 2005 bola hodnota poukazu zvýšená na 80 Sk. Odbor školstva a športu MsÚ vypracoval dva významné dokumenty: Koncepcia rozvoja školstva a Program rozvoja telesnej kultúry do r. 2010.

ŠKOLY V MESTE - PREHLAD K 1.IX.2005 :

Zriaďovateľskú funkciu má mesto v týchto školách a zariadeniach :

Názov :	Počet žiakov :	Počet tried :	Meno riaditeľa :
---------	----------------	---------------	------------------

Materské školy :

MŠ Ul. A. Kmet'a č. 17	80	4	Mária Marková
MŠ Ul. M. R. Štefánika č. 23	68	3	Soňa Kaslová
MŠ Ul. Rudenkova č. 1	50	2	Ružena Bokšová
MŠ Ul. Dr. Janského č. 8	87	4	Martina Šimková
MŠ Ul. Rázusova č. 6	99	4	Eleonóra Uhrovičová

MŠ Ul. Sládkovičova č. 1	99	4	Helena Garajová
MŠ Ul. A. Kmet'a č. 11	108	5	Darina Golianová

Základné školy :

ZŠ Ul. Dr. Janského č. 2	644	29	Mgr. Jaroslava Žabková
ZŠ Ul. M. R. Štefánika č. 17	864	36	Mgr. Monika Dobrotová
ZŠ Jilemnického ul. č. 2	479	22	PaedDr. Jozef Schwarz

Základná umelecká škola :

Hudobný odbor – 256 žiakov
Výtvarný odbor – 102 žiakov
Literárno-dramatický odbor – 74 žiakov
Tanečný odbor – 47 žiakov

Spolu: 479 žiakov
Riaditeľka ZUŠ: Mgr. Dana Kravecová

Centrum voľného času :

Počet žiakov: 344
Počet krúžkov: 34
Riaditeľka CVC: Mgr. Helena Gáfríková

V meste majú sídlo tieto školy s iným zriaďovateľom :

Názov :	Zriaďovateľ :	Počet žiakov :	Počet tried :	Meno riaditeľa :
ZŠ s MŠ Štefana Moysesa	Banskobystrický biskupský úrad	327	17+1	Mgr. Mária Ulrichová
Špeciálna ZŠ	KÚ B. Bystrica	103	13	Mgr. Anna Vargová
Gymnázium	BBSK	571	18	RNDr. Beata Tóthová
Združená stredná škola	BBSK	435	15	Mgr. Miroslav Šurka
Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu	BBSK	540	19	Mgr. Jaroslav Hlaváč
Súkromná obchodná akadémia	MALES, s.r.o. Janova Lehota	325	11	Mgr. Helena Halová

Niekoľko štatistických údajov za rok 2002 – 2004 (v správe mesta) :

Školský rok :	2002/3	2003/4	2004/5
Počet ZŠ :	4	4	3
Počet tried :	100	97	89
Počet žiakov :	2 349	2 207	2 052
- neprospeli	80	64	53

- neklasifikovaní	0	0	3
- integrovaní	7	12	17
Znížená známka zo správania - zn. 2	46	40	39
- zn. 3	25	16	18
- zn. 4	5	9	14
Neospravedlnené hodiny	3 347	2 887	2 359
- priemer	1,2	1,308	1,15
Počet oddelení ŠKD	21	16	15
Počet žiakov v ŠKD	491	422	376
Počet všetkých zamestnancov	230	222,5	196
- pedagógov	156	149	140
Počet ZUŠ	1	1	1
Počet žiakov ZUŠ	614	557	497
Počet pedagógov	25	17	22
Počet CVC	1	1	1
Počet záuj. útvarov	12	10	31
Počet členov v nich	176	152	346
Počet interných pedagógov	8	6	3
Počet MŠ	8	8	7
Počet tried	32	29,5	26
- špeciálne triedy	2	2	1
Počet detí spolu	712	643	605
Počet pedagógov	66	65	55

ZO ŽIVOTA MŠ :

Na **MŠ Ul. Dr. Janského 8** od r. 1997 existuje špeciálna trieda pre deti s poruchami zraku. Druhá špeciálna trieda na **MŠ Ul. Sládkovičova** do septembra 2005 pre malý počet detí so špeciálnymi poruchami sa neotvorila. V tomto roku sa 7 MŠ pripravovalo na prechod na právnu subjektivitu.

Nová materská škola pribudla na cirkevnej **ZŠ Š. Moyses**a. Má 1 oddelenie s 24 deťmi. Zaujímavú akciu pre predškolákov 5 MŠ v meste zorganizovala ZŠ na **Ul. M. R. Štefánika** – dopoludnie plné súťaží a hier. Na **Námestí MS** bola 25. mája prehliadka speváckych talentov **Pesničková paráda – IV. ročník**, 35 speváčikov.

Spoločný rozlúčkový deň predškolákov pre všetky MŠ pripravila **MŠ Ul. A. Kmeť**a 17. Aktívna ponuka MŠ **Ul. Kmeť**a 17 na zriadenie Sobotnej – víkendovej škôlky zatiaľ nenašla odozvu u rodičov. Dňa 6. mája sa konal v **MsKC XI.** snem Spoločnosti pre predškolskú výchovu na Slovensku. Zúčastnilo sa ho 350 učiteliek zo SR, prítomná bola poslankyňa NR **Z. Martináková** a podpredseda **ZMOS-u J. Mrva**. Od septembra 2004 sú do **MŠ Sládkovičova ul.** presťahované detské jasle v rámci racionalizácie.

Materské školy realizujú množstvo výchovno-vzdelávacích projektov. Na 5 z nich t.r. získali finančnú podporu – vzdelávacie granty (Čo tie očka vidia, Naučme sa prírodu vidieť, cítiť a počuť, Naučme sa chrániť prírodu a zachovať zem pre budúce generácie, Školský dvor mojich snov a ľudové zvyky a tradície očami detí).

Stav žiakov MŠ sa znížil o 4 triedy, pracovný pomer bol rozviazaný so 16 pracovníkmi.

- ZO ŽIVOTA ZŠ :** Základná školy majú 9 ročníkov zadelených do dvoch stupňov (1. - 4. ročník, 5. – 9. ročník) od r. 1997. Povinná školská dochádzka je desaťročná, posledný rok ju žiaci absolvujú na stredných školách. Každá ZŠ môže mať ŠKD, stredisko záujmovej činnosti, zariadenie školského stravovania a školskú knižnicu. V apríli vo všetkých 9. ročníkoch prebehol MONITOR – testovanie vedomostí v SR.
- ZŠ Ul. Janského** v meste pôsobí od septembra 1959, škola v dňoch 17. a 18. marca oslavovala svoje 45. výročie (Deň naopak a Deň voľna). Škola je úspešná v rozvoji talentov, najmä v športovej príprave na futbal a streľbu. T.r. získala ihrisko s umelým trávnikom a na dva projekty po 100 000 Sk (informatika a environment).
- ZŠ Ul. M. R. Štefánika** sa stala najväčšou školou v počte žiakov. Neustále je aj školou s najväčším počtom žiakov odmenených za rôzne výsledky vo vedomostných súťažiach krajských i republikových. Škola oslávila 30. výročie rozšírenej výučby matematiky a prírodovedných predmetov. Absolventi týchto tried majú dnes významné posty v celej SR (iba v meste napr. riaditeľ Slovalca, primátor i viceprimátor mesta, atď.). Škola však nutne potrebuje novú telocvičňu a celkovú rekonštrukciu. Vypracovaný projekt zatiaľ nebol úspešný.
- Do priestorov **ZŠ Jilemnického ul.** sa pre pokles počtu žiakov od 1. septembra nast'ahovala ZUŠ. Najväčšou stavebnou zmenou je prebudovanie nevyužitého plaveckého bazénu na tanečnú sálu. Školu si žiaci zvonku sami vymaľovali. Na projekt ERIN získali 100 000 Sk a na arborétum 50 000 Sk. Naďalej sú úspešní v príprave žiakov na basketbal a volejbal.
- ZŠ Š. Moyses** (cirkevná) sa rozšírila o oddelenie MŠ a mala o 12 prvákov viac ako vlani. Je zdrojom duchovnej kultúry v meste, má dobré podmienky na výučbu cudzích jazykov.
- ZUŠ :** Nast'ahovaním do nových priestorov získala ZUŠ lepšie podmienky na vzdelávanie aj financovanie. Dochádzajú do nej aj žiaci z okolia mesta. Obavy z prest'ahovania sa do excentricky položenej ZŠ sa zatiaľ nepotvrdili (stav žiakov poklesol nepatrne o 36 žiakov). ZUŠ sa výrazne podieľa na kultúrnom živote mesta (koncerty verejné i „výchovné“, výstavy, súťaže). Literárno-dramatický odbor pod vedením Mgr. Natálie Novotnej získal 3. miesto na divadelnej súťaži v Šali.
- CVČ :** Zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí a mládeže do 26 rokov aj počas prázdnin. Plní významnú funkciu vo využívaní voľného času detí a ako prevencia pred negatívnymi vplyvmi prostredia. Pod vedením CVČ bola vypracovaná Koncepcia práce s mládežou v meste do r. 2007. Záujem o činnosť v CVČ za posledné 2 roky výrazne vzrástol.
- ZO ŽIVOTA SŠ :** **Žiarske gymnázium** sa prejavuje tvorivo a ambiciózne. Stalo sa už tradíciou, že najlepší študenti jedenkrát v roku na akcii GYMI a GYMKO bývajú oceňovaní za účasť významných osobností mesta. Zaujímavá je aktivita Osemročného gymnázia (vypracovali projekty: Štefan Moyses a Voda nášho regiónu, štyria študenti oktávy reprezentovali SR na projekte medzinárodného charakteru). Opakovanie maturít z matematiky a nový systém maturít vyburcoval asi 100 študentov 22. apríla k protestnému štrajku proti ministrovi školstva M. Froncovi. Za hvizdu píšťaliek a zvuku rapkáčov prešli stredom mesta. Protest bol neúspešný.

Združená stredná škola na Ul. Janského (pôvodne SOU hutnícke a Stredná priemyselná škola elektrotechnická zlúčené v r. 2002) je už vyše 50 rokov spätá s výrobou hliníka v Žiari nad Hronom, keďže pripravuje odborníkov v strojárstve, hutníctve, automatizácii, výpočtovej, oznamovacej a silnoprúdovej techniky. Škola pružne reaguje na potreby praxe, keďže už počas štúdia má časť študentov garantovaný trvalý pracovný pomer, čo je dôsledkom spolupráce s firmami. Minister hospodárstva ocenil v SOČ študenta J. Murgaša, I. Bajnok bol tretí na ME vo zväraní a P. Podskalecký bol prvý v súťaži autoopravárov SR.

Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu kapacitne nestačí prijímať počet záujemcov o štúdium. Má 3, 4 i 5 – ročné štúdijné odbory, vlastné pracoviská praktického vyučovania (reštauráciu Gaudeamus, internetovú kaviareň INKA, kadernícky salón EMA, školskú predajňu ELÁN, cukrárenskú výrobnú), na t.r. Gastrofestivale mali za 3 dni 1 800 návštevníkov, študenti praxujú aj v zahraničí (Cyprus, Francúzsko). Od januára má škola novú športovú halu.

Súkromná obchodná akadémia má od 1.9.2005 nový status po januárovom predaji kaštieľa, kde škola sídli, firme MALES. Táto sa rozhodla po rôznych úvahách, že tu školu ponechá ako súkromnú. Žiarski obyvatelia si vydýchli, keďže škola tu má svoje opodstatnenie a tradíciu. Nový zriaďovateľ sa rozhodol budovu reštaurovať. Škola má pekné výsledky. V programe Leonardo da Vinci bola úspešná, v dôsledku čoho boli dvaja študenti školy na odbornej praxi v Bruseli celý mesiac.

„STREDOŠKOLÁK“ : Takto pomenovaná akcia PPP a MsKC má už svoju tradíciu pri voľbe povolania pre žiakov končiacich ZŠ. T.r. sa prezentoval rekordný počet – 35 stredných škôl z okolia.

**NADÁCIA ZSNP
A SLOVALCO
OCEŇUJE :**

Za školský rok 2004/5 Nadácia ZSNP a Slovalco vyhlásila a ocenila žiakov SŠ a ZŠ, ktorí výrazne reprezentovali mesto a región, ako ŽIARSKE TALENTY :

Jana Slažneva z Gymnázia (víťazka slov. kola v ruskom jazyku)

Milan Kazarka zo ZŠ Ul. Janského (1. miesto v SR v programovaní v súťaži ZENIT)

Juraj Novodomec ZŠ Ul. Janského (3. miesto v kraji v anglickom jazyku)

Martin Lipták ZŠ Ul. M. R. Štefánika (4. miesto v kraji vo fyzike)

Ľubomíra Michalejcová ZŠ Jilemnického ul. (za oblasť kultúry – spev)

**KRAJSKÁ
HVEZDÁREŇ A
PLANETÁRIUM :**

Od 1. januára 2005 sa stala v rámci organizačnej zmeny naša žiarska HaP krajskou hvezdárňou, keďže ide o novovybudované účelové pracovisko so svojou budovou, s množstvom návštevníkov a bohatou činnosťou. Patrí teda pod BBSK. Jej zložkami sú Hvezdáreň v B. Bystrici a v Rimavskej Sobote. O činnosti HaP v našom meste pozri článok v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2005.

X.

KULTÚRA

Kultúra v meste v r. 2005 bola plne v réžii Mestského kultúrneho centra a v nadväznosti na širší región v réžii Pohronského osvetového strediska.

MsKC :

MsKC ako príspevková organizácia, vedená R. Ferčákovou (dramaturg Ján Kulich) riadila oblasť kultúry t.r. po prvý raz celoročne. Po počiatočných nedorozumeniach s časťou obyvateľov a mestským zastupiteľstvom sa činnosť „Céčka“ (zaužíval sa aj takýto názov) rozbehla naplno podľa novej dramaturgie. Problémom pri časti podujatí zostáva slabý záujem obyvateľov. Ukazuje sa čoraz nástojčivejšie, že dve veľké budovy určené kultúre mesto nedokáže finančne udržiavať. Preto boli vypracované audity na budovy MsKC a DK (Dom kultúry), ktoré rozhodli, že budova DK je vhodná na predaj a kultúra sa sústreďí do MsKC. Riešenie je dlhodobejšie. MsKC t.r. zabezpečovalo čiastočnú obnovu a modernizáciu pracovísk (nová technika v knižnici, nákup a opravy náradí, nástrojov, technická obnova kina Hron – digitalizácia za 1 320 000 Sk, atď.) Prispel aj sponzorský dar Nadácie ZSNP a Slovalca – v sume 190 000 Sk. Činnosť MsKC zabezpečuje 23 zamestnancov (od 1.IV. odchádza z MsKC etnografka Mgr. Z. Denková). Stále pracoviská MsKC sú: Knižnica M. Chrásteka, kino Hron, Archeologická expozícia SAV, stála výstava obrazov Jula Považana, úsek domácej a dovážanej kultúry, ZPOZ (pozri časť Obyvateľstvo), záujmová umelecká činnosť, výchovné a vzdelávacie podujatia, výchovné koncerty, výstavy, spoločenský tanec (pozri časť Šport). MsKC zabezpečuje aj ďalšie kultúrne a spoločenské podujatia v meste (mestský ples, fašiangy, výročia, oslavy, diskotéky, Mikulášske slávnosti, Žiarsky jarmok, Žiarske hudobné leto, atď.). Celomestské akcie získavajú na popularite zmenou ich profilov. Náklady na mestské podujatia boli 497 269 Sk. Celkový počet akcií MsKC bol 42. Najvyššiu návštevnosť mali speváci Superstar (1 100 vstupeniiek predaných), potom CELEBRATION, ples a Screammers. Celkové náklady na MsKC činili 1 719 258 Sk a príjmy 1 270 095 Sk.

POHRONSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO :

Zriaďovateľom POS je VÚC B. Bystrica. Svoju činnosť plánuje pre celý región, jedno pracovisko má aj v B. Štiavnici. V meste úzko spolupracuje s MsKC.

Hlavná orientácia je na rozvoj záujmovej – umeleckej výchovy. Organizačne riadi súťaže, prehliadky, festivaly (Rozprávkové javisko, Sládkovičova Štiavnica, Zechenterova Kremnica, Tak píšem ja s celoslovenským dosahom, prehliadky amatérskej fotografie a filmovej tvorby, výtvarná súťaž Jarný salón a i.). Bohatá je výstavná činnosť (textilná tvorba, prevencia patologických javov a pod.), klubová činnosť (liter. klub Žiareľka vydal zbierku Piate cez deviate), tvorivé dielne, školenia, kultúrno-spoločenské podujatia (benefičný koncert Deti detom, Deň rómskej kultúry, juniorské diskotéky), metodická pomoc, voľno-časové aktivity. Riaditeľkou zostáva už 6. rok Bc. Helena Žňavová, ktorá v oblasti osvetu pracuje 29 rokov. Počet pracovníkov je 16.

DIVADLO :

- dlhodobejšie problémy alternatívneho divadla TAGAKO (po období úspechov aj na celoslovenských prehliadkach) vedú po šiestich rokoch činnosti t.r. k zániku divadla

- v apríli divadlo Astorka a West v DK poriadali divadelný víkend pod názvom VŠEOBECNÁ VESELOSŤ. Uviedli komédie s vynikajúcim obsadením hercov, ako sú M. Noga, Z. Furková, Z. Krónerová, L. Haverl, M. Zednikovič, M. Ťapák a i. Hry: Cintorín slonov a Zlatí chlapci

- pri slávnosti stavania mája dostalo priestor ochotnícke združenie Šášovčan, ktoré predviedlo hru Klbko v divadelnej sále MsKC

- v júni činohra SND Bratislava uviedla hru Konečne slobodný (S. Valentová, D. Tarageľ, Š. Bučko a i.)

- záujmová umelecká činnosť na rozvoj dramatického umenia bola podporená akciami: Mikulášske slávnosti (vytvorenie postavy Žiarika pre deti) a Impro show (o pohár divadelnej improvizácie pre deti a mládež)

- v spolupráci s POS sa konala krajská prehliadka Rozprávkové javisko

HUDBA :

Zdá sa, že hudba – najmä populárna a zábavná – sa stáva idolom súčasnosti v oblasti kultúry, čomu aj MsKC prispôsobuje svoje aktivity a nové projekty. Zastúpená je tu aj oblasť vážnej hudby a najmä v rámci osláv aj ľudovej kultúry. V rámci tradície Žiarskej hudobnej jari vystúpila koncertom miestna ZUŠ a klavirista R. Rikkon. Žiarske hudobné leto spestrovalo život na Námestí MS. Dychovka Žiaranka vystúpila v máji spolu s hosťami zo Svitáv na Námestí MS. Novoročný organný koncert mal M. Bako v kostole. Populárna hudba kopírovala najnovšie úspechy spevákov zo súťaže Superstar – jej finalisti Martina Šindlerová a Tomáš Bezdeda vystúpili aj v Žiari 11. júna. Ďalší 12. augusta – Robo Mikla a Katka Koščová. Štyristo divákov sledovalo Travesty show – SCREAMERS z Prahy – v Žiari boli už druhýkrát, muži preoblečení za ženy napodobňovali H. Vondráčkovú, L. Bílú, H. Pavlovskú, E. Pilarovú a i. (Je otázne, či podobné vystúpenia ešte možno uvádzať do pojmu kultúra – pozn. kronikára.) Populárne skupiny country hudby pod názvom COUNTRENIE vystúpili v estrádnej sále 24. septembra. V rámci Folkových Vianoc vystúpili pesničkári mesta: R. Ferčáková, J. Kulich, P. Šrank, P. Lachký, Jason. Disco hudbe holdujú aj deti v rámci Teenage disco.

VÝSTAVY :

- vo februári MsKC vystavovalo akty fotografa M. Grossa

- počas januára a februára v DK boli inštalované tri druhy výstav:

MAĽBY NA SKLE od autorky p. Jany Hojákovvej

DREVENÉ PLASTIKY od Vincenta Havrana na tému Vianoc

STREDOVEKÁ KUCHYŇA – v spolupráci s múzeom v Bratislave

- v marci a apríli pripravila archeologická expozícia výstavu DRAVCE SLOVENSKA v DK

- POS vystavovalo exotický hmyz, motýle, živé pavúky a hady zo súkromnej zbierky Michala Zachara

- 17. marca bola vernisáž 17. ročníka regionálnej výstavy neprofesionálnych výtvarníkov JARNÝ SALÓN, kde 18 autorov vystavovalo 65 prác. Žiarski autori vzájomne spolupracujú. Na krajské kolo bolo vybraných 7 výtvarných diel.
- dňa 5. apríla bola vernisáž výstavy KRÁSA HLINY, ktorú v DK pripravila archeologická expozícia s Vlastivedným múzeom v Galante
- v máji bola inštalovaná v DK výstava ČRIEPKY Z NAŠICH DEJÍN venovaná 930. výročiu prvej dokumentačnej zmienky o našom meste. V MsKC vystavoval Jozef Rusnák svoje fotografie pod názvom PRÍRODA A ĽUDIA
- v septembri bola v MsKC vystavovaná filatelistická zbierka M. Hertlíka

PAMÄTNÁ IZBA Š. MOYSESA :

Nový majiteľ kaštieľa prostredníctvom konateľa p. Sekeru dal príkaz na vyst'ahovanie Pamätnej izby Š. Moyses, ktorú zriadil miestny odbor Matice slovenskej v r. 1968 priamo v mieste pôsobenia a úmrtia tohoto veľkého slovenského dejateľa. Zvyšky výstavy sú uložené v ZŠ Štefana Moyses. MO MS vyvíja úsilie o znovuo tvorenie pamätnej izby v renovovanom – modernom štýle. Keďže MS v tomto období stráca svoj niekdajší význam, kompetencie a financie jej chýbajú. Celý problém sa posúva do rozhodovania mesta a MsKC. Úvahy, projekty o budúcej „pamätnej izbe“, resp. sprístupnenie dokumentácie o Š. Moysesovi je zatiaľ v štádiu príprav.

INÉ :

Z niektorých ďalších podujatí MsKC :

- CELEBRATION TOP 11. marca (ako narodeninová párty Céčka), kde vystúpili obľúbené skupiny, videoprojekcia Superstar, zábava...
- MADE IN ŽIAR N. HR. 19. marca (galaprogram žiarskych umelcov), vystúpili domáce súbory a jednotlivci (FS Hron, dychovka, TŠK Stella, Sekera, aikido, capoeira), cenu získala speváčka Ivanka Kováčová a skupina PEDÁL LIVE. Akcia je začiatkom novej tradície, zatiaľ mala skromný počet obecnstva
- 60. VÝROČIE OSLOBODENIA MESTA 2. apríla, kde bola audiovizuálne stvárnená história mesta v skratke pri príležitosti osláv oslobodenia mesta, ale aj ku 930. výročiu prvej zmienky o mýtnej osade Sv. Kríž. Oslavy spestrila show bubeníkov JUMPING DRUMS.
- SEMINÁR O HRADE ŠÁŠOV, ktorý v spolupráci s MsKC pripravilo 10. mája Združenie na záchranu hradu Šášov. Mal 5 častí – história hradu, archeologický výskum (Doc. Hoššo), práca Združenia (Uhrovič R.), skúsenosti OZ Rondo (z hradu Čabrad) a environmentalistika okolia hradu.
- AKO DOMA = komorné stretnutia a rozhovory s význačnými osobnosťami kultúry (literatúry, hudby, filmu, divadla) sa začali 20. mája 2005 v Zavináči café. Zúčastnili sa ho napr. osobnosti ako M. Geišberg, P. Michalica, D. Nagy, V. Klimáček, M. Švec, M. Janoušek, T. Hanák.
- okrem tradičných športovo – tanečných súťaží sa t.r. konal aj Festival moderného tanca Banskobystrického kraja v spolupráci s POS.

- programy pre deti a mládež boli pestré. Na ich organizácii sa podieľali najmä Knižnica M. Chrásteka, ZUŠ (koncerty), jednotlivé školy a POS

**KNIŽNICA
M. CHRÁSTEKA :**

Plní úlohu verejnej univerzálnej knižnice, sprístupňuje knihy, periodiká, zvukové knihy, informácie z vlastných a externých zdrojov. Spolu má 35 507 kníh. V r. 2005 vypožičala 91 855 kníh. Registrovaných čitateľov je 2 566 (z toho detí 647). Knižnicu navštívilo 35 039 čitateľov, informácií bolo poskytnutých 6 651, reprografické služby využilo 59 používateľov knižnice, internet využilo 238 čitateľov. Knižnica bola úspešná v projekte internetizácie mestskej knižnice v hodnote 13 000 EUR. Terminály budú umiestnené v r. 2006.

V rámci výchovných a vzdelávacích podujatí pre deti a mládež bolo 1 430 účastníkov. Striedali sa literárne hodiny, zábavné pásma, babička čítala rozprávky, rozbory kníh, literárne večery, besedy s autormi: Tomáš Janovic, Kornel Földvári. Michal Švec, Táňa Kelleová – Vasilková, Katka Gillerová (rod. Brezníková – vyrastala v Žiari, jej prvý román Láska si nevyberá sa stal Knihou roka 2004).

KINO HRON :

Kino HRON malo v prvom polroku nízku návštevnosť. Vedenie MsKC po rokovaníach s distribučnými firmami znížilo ceny vstupného na 49 Sk, čo prispelo k rastu návštev najmä v lete. Kino Hron v DK už nespĺňalo moderné technické normy a navyše jeho projekcia bola vo veľkej koncertnej sále. Preto vďaka pochopeniu vedenia mesta a poslancov MsZ sa uskutočnila obnova kina v digitálnej podobe (nový systém premietania v súčasnosti) a jeho premiestnenie do budovy MsKC, kde je kapacita 164 miest. Menšia sála vyhovuje súčasným potrebám návštev. Takto sa podarilo zachrániť kino pre mesto (v súčasnosti sa javia trendy kiná rušiť). Za r. 2005 bola návštevnosť 9 628 divákov (menšia kvôli výpadku predstavení pri obnove kina). Premietajú sa filmy žánrovo pestré – komédie, thrillery, akčné filmy, drámy, rodinné filmy i rozprávky. Oficiálne otvorenie digitálneho kina bolo 27. októbra, na ktorom mal účasť známy český herec (bývalý Žiarčan) Tomáš Hanák, premietol sa film Mazaný Filip a ako darček vystúpila speváčka Jana Kirschner.

XI.

DUCHOVNÝ ŽIVOT

Pokojný priebeh roka v duchovnej sfére organizoval najmä Rímsko-katolícky farský úrad vedený novým agilným dekanom Mgr. Miroslavom Hlaváčikom. Mimoriadne úsilie si vyžadovala najmä stavba novej budovy fary neďaleko pôvodnej – zrejme už najstaršej budovy v meste vôbec. Finančné problémy mesto pomohlo riešiť príspevkom 100 000 Sk. Časový sled významnejších udalostí:

- 2. január** - novoročný koncert žiakov ZUŠ v Kostole Sedembolestnej P. M.
- 8. január** - organový koncert Martina Baku v Kostole Sedembolestnej P.M., ktorý navštevoval ZUŠ v našom meste a t.č. je študentom VŠMU v Bratislave u profesora Dr. F. Klindu. Koncert moderoval žiarsky organista – študent Martin Kleiman
- Február** - pokračujú ekumenické stretnutia veriacich
- 10. marec** - ekumenická pobožnosť v Kostole Povýšenia sv. Kríža
- Veľká noc** - mimoriadne množstvo účastníkov liturgických pobožností veľkonočného trojdňa v kostoloch si zasluhuje pozornosť najmä v súvislosti s vľúdnym, neformálnym a srdečným pôsobením súčasných duchovných v tejto farnosti (dekan Mgr. M. Hlaváčik, kapláni M. Félix a M. Svrček, kňaz na dôchodku Š. Flimel a diakon MUDr. Š. Paľúch). Diakon mal pred sviatkami príhovor i v mestskej televízii ATV.
- 2. apríla** - asi polhodinu po úmrtí pápeža Jána Pavla II. sa aj v našom meste rozozvučali zvony obidvoch kostolov. Nedeľné sv. omše sa slúžili za neho.
- 19. apríla** - zvony sa znovu rozozvučali na počesť novozvoleného pápeža Jozefa Ratzingera – Benedikta XVI.
- 30. apríl** - v tento deň bolo v MsKC evanjelizačné stretnutie s misionárom z Ameriky, ktorý slúži vo východnej Európe – Mr. Jinom Sandersom (evanjelizoval, vkladal ruky a modlil sa za uzdravenie nemocných).
- 21. jún** - vysvätenie pôdy na výstavbu novej fary, ktorá sa začala 11. júla. Podľa pôvodného predpokladu by mala byť ukončená 15. decembra.

- 24. jún** - v Kostole Sedembolestnej P.M. bol gospelový koncert bratov kapucínov Jána Krstiteľa z Kremnických Baní. Koncerty sú vždy verejné pre všetkých obyvateľov mesta a okolia.
- 4. august** - v MsKC evanjelizovali mladí kresťania zo Spoločenstva pri Dóme sv. Martina v Bratislave pod názvom : KAMPAŇ PRE JEŽIŠA. Účast' cca 400 ľudí.
- 27. august** - výročná sv. omša v Kostole sv. Vavrinca v bývalej obci Horné Opatovce, ktorá bola súčasne stretnutím rodákov i oslavou ukončenia rekonštrukcie fasády kostola. Na fasádu prispel sponzorsky SPP sumou 300 000 SK. Občianske združenie H. Opatovce, ktoré je organizátorom, pripravilo i gulášové pohostenie pre cca 400 rodákov a hostí pri novozriadenej chatke. Náročnou úlohou zostáva rekonštrukcia veže kostola tejto kultúrnej pamiatky.
- 6. september** - otec biskup Mons. R. Baláž vysvätil cirkevnú materskú školu, ktorá vznikla pri ZŠ Š. Moyses. Zmenil sa i názov školy ZŠ s MŠ Š. Moyses.
- December**
- Mikuláš s darčekom zavítal i medzi deti na sv. omšu 4. decembra
 - v kostoloch boli zbierky darčekom, sladkostí pre deti zo sociálne problémových rodín
 - vianočný koncert žiakov ZUŠ
 - v ATV mal pre verejnosť príhovor diakon MUDr. Paľúch
 - v rodinách koledovali mladí veriaci (Dobrá novina) vedení kaplánom M. Félixom (na pomoc detíom v Afrike)
 - žiaci cirkevnej ZŠ s MŠ Š. Moyses pripravili jasičkovú slávnosť v Kostole Sedembolestnej P.M.

Sumár za rok 2005 :

- vo farnosti boli krstom prijatí : 102 (55 dievčat, 47 chlapcov) + 4 krsty dospelých
- kresťansky boli pochovaní : 59 (30 žien, 29 mužov)
(iba asi polovica z nich prijala pred smrťou sviatosť)
- sviatosť manželstva prijalo : 41 párov

Na konci roka je stavba novej fary hotová na 90%, úplné ukončenie sa predpokladá v júni 2006, dlh je cca 3 mil. Sk.

XII.

ZDRAVOTNÍCTVO

SPOR O NEMOCNICU S POLIKLINIKOU V ŽIARI N. HR. :

Napriek protestom žiarskych zdravotníkov i mestskej samosprávy **od júna 2005 prebrala bratislavská nezisková organizácia Nemocnice a polikliniky správu NsP v Žiari nad Hronom.** Stalo sa tak na základe uznesenia BBSK z konca r. 2004. Zástupca zamestnancov žiarskej NsP MUDr. Ladislav Kukolík tvrdil : „Je paradoxné, že iba NsP v Lučenci, ktorá je najzadĺženejšia v rámci pôsobnosti BBSK, získal do správy jej súčasný manažment a našu nemocnicu, ktorá hospodári najlepšie, má spravovať niekto iný.“ Nepomohol ani protest primátora na zasadnutí VÚC 10. februára 2005. Poslanec Valent ho dokonca obvinil zo zavádzania. Keď okresný súd rozhodol o odsune rozhodnutia BBSK, 8. februára bola v Žiari odvolaná štrajková pohotovosť zdravotných pracovníkov. Dňa 17. februára bol odvolaný riaditeľ NsP MUDr. Pavol Učník. **Novým riaditeľom** bol neziskovou bratislavskou organizáciou menovaný **Ing. Rastislav Kubáň.**

Problém zadĺženosti NsP zostal ako bremeno na vlastníkovi – BBSK. Aj preto hrozba exekúcie prináša už v septembri 2005 tendencie žiarsku nemocnicu predat', hoci dohoda s neziskovou organizáciou NsP Bratislava hovorí o správcovstve na 30 rokov. Dňa 26.septembra na rokovaní poslancov VÚC bol návrh na predaj síce predložený, ale aj odložený po tom, čo návrh kritizoval primátor I. Černaj (pozri časť Mestská samospráva).

NOVÉ PRÍSTROJE :

Vo februári získala NsP nové prístroje na laparoskopické operácie a anestézu.

DEŇ PRIMÁRA STRAKU :

Už štrnásťkrát sa v Žiari organizuje Deň primára MUDr. Straku. Dňa 30. marca sa zišlo viac ako 150 lekárov zo Slovenska a z Českej republiky. Okrem aktuálnych prednášok z oblasti gynekológie prítomní nadväzovali osobné kontakty a vymieňali si skúsenosti. Prednášali aj dvaja žiarski lekári. Hlavným sponzorom bol syn primára Straku z Prahy. Sympóziu malo vynikajúcu úroveň.

SESTERSKÝ DEŇ :

Piaty ročník sesterského dňa bol 16. septembra za účasti zdravotných sestier z celého Slovenska.. Zaslúžilou organizátorkou úspešných dní sestier je sestra Milota Kaššová zo Žiaru. O.i. sa t.r. často kritizovala zlá situácia vo finančnom ohodnotení práce sestier.

CIEVNA AMBULANCIA MALA V SR PREMIÉRU :

Cievna ambulancia NsP, ktorú predvídavo otvoril pred 10 rokmi vtedajší riaditeľ MUDr. P. Učník, už navštívilo viac ako 50 000 pacientov. Personál poskytuje okrem ambulantnej starostlivosti aj diagnostiku a operačnú liečbu krčových žíl. Operáciám bez komplikácií sa podrobilo už asi 300 pacientov. Najnovšie tu bol 4. novembra nevšedný deň na chirurgickom oddelení, keďže sa tu uskutočnila prvá operácia hemoroidov („zlatá žila“) novou metódou ako premiéra na Slovensku. Autor myšlienky a hlavný operatér je MUDr. Vladimír Výrostko za pomoci špeciálneho prístroja najprv tepničky selektívne podviazal, aby sa znížil prítok krvi do uzlov. Tie sa definitívne zmenšili a ťažkosti vymizli. Výhodou

novej metódy je najmä minimálna invazivita, operácia nezanecháva rany a pacient nemá bolesti po nej. Používa sa pri nej len lokálna anestéza. Metódu vyvinuli v Japonsku v r. 1995 a na Slovensku ešte nebola použitá. Štyria odoperovaní pacienti v tento prvý deň odišli na druhý deň bez akýchkoľvek ťažkostí.

**NÓVUM
PRI OŠETRENÍ
CHRUPU :**

Podľa nových predpisov o ošetrovaní chrupu je potrebné do konca roka dať si urobiť preventívnu prehliadku. Ak tak občan neurobí, stratí nárok na spoluúčasť zdravotnej poisťovne a celé ošetrovanie bude platiť sám. Sleduje sa tým zaistenie prevencie zubných kazov a celkové zlepšenie starostlivosti o chrup.

ČERVENÝ KRÍŽ :

Územný spolok SČK 12. decembra odovzdal v obvode Žiaru n. Hronom plakety MUDr. Janského :

bronzové 19
strieborné 35
zlaté 10
diamantové – Vlastimil Baran
Stanislav Uhrín

Čestné uznanie dostali za viac ako stonásobné darcovstvo :

Pavel Barát
Jozef Barát
Jozef Bugár
Pavel Dovec
Milan Haring
Peter Koloň
Tobiáš Kósofi
Peter Pač
Peter Praus

XIII.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Celková kvalita ovzdušia v žiarskej oblasti podľa indexu znečistenia (IZO 0,86) je charakterizovaná stupňom „slabé znečistenie“. Situácia v ZSNP je v súčasnosti stabilizovaná. Občasné výkyvy súvisia s výrobnou produkciou. Napr. Závod Sloval zvýšil emisie v dôsledku využívania taviacich pecí na výrobu AL zliatiny a prevádzkovaním rotačnej pece na tavenie hliníkových odpadov. Opačne – zníženie emisií SO₂ v závode Energetika súvisí s prevádzkou novej kogeneračnej jednotky a vyšším podielom spaľovania zemného plynu. Ekologicky závažným problémom súčasnosti je neustále zvyšovanie ceny plynu, v dôsledku čoho väčšina majiteľov rodinných domov plyn nahrádza cenovo prístupnejšími palivami, dokonca nielen drevom a uhlím, ale aj rôznymi odpadmi, čo je ekologicky neprijateľné. Obce Žiarskej kotliny bývajú zavalené dymom zo škodlivín.

Žiaľ, znížila sa i informovanosť o vývoji kvality ovzdušia pre nedostatok financií (zrušili sa merania Slovenského hydrometeorologického ústavu a obmedzila ich aj hygienická stanica – dnes RÚVZ). Nezanedbateľným zdrojom znečisťovania ovzdušia je neriešená situácia v doprave. Vozidlá prechádzajúce po ceste I/65 (medzinárodný cestný ťah BA – NR – KE), v tesnej blízkosti areálu ZSNP, spomaľujú rýchlosť týmto úsekom, čo spôsobuje znečisťovanie v oveľa väčšej miere. Rozsudok Najvyššieho súdu SR, ktorým bolo zrušené pôvodné územné rozhodnutie na výstavbu rýchlostnej komunikácie R 1 mení celú nádejnú stavbu na kauzu. V zmysle rozsudku NS SR bude potrebné celý proces prípravy stavby od posudzovania dopadov na životné prostredie, cez územné rozhodnutie, až po stavebné povolenie zopakovať. (Pozri časť Mestská samospráva.)

ZMENA V ZBERE ODPADU :

Systém separácie odpadov, ktorý bol postupne zavádzaný už od roku 1996, dlhodobo vykazoval nízku efektívnosť. Napr. v roku 2004 bolo vyprodukovaných priemerne 280 kg odpadov na hlavu obyvateľa, z ktorých sa viac než 90 kg vyprodukovalo vo veľkokapacitných kontajneroch celoročne rozmiestnených na území mesta. Mesto zabezpečovalo výber poplatkov za odvoz a likvidáciu odpadov v paušálnej podobe a službu zabezpečovali TS s.r.o. Tento stav bol dlhodobo neudržateľný, nakoľko výška poplatku bola podhodnotená, za odpad vo VKK vlastne nikto neplatil, a tak mesto neustále muselo túto službu dofinancovávať zo svojho rozpočtu. Od marca 2004 začali pod vedením viceprimátora mesta R. Zátku na príprave novej koncepcie odpadového hospodárstva na území mesta. Bol vytvorený projektový tím zložený zo zástupcov mesta a TS s.r.o. Výsledkom práce projektového tímu bol návrh textu VZN o nakladaní s TKO a DSO na území mesta (platí od 1. januára 2005). Základnou osnovou zmeny je :

- a) priamy zmluvný vzťah s TS s.r.o., oprávnenou osobou na zber a likvidáciu odpadov
- b) platba len za TKO a DSO, ktorý putuje na skládku TKO
- c) zber a likvidácia vyseparovaných zložiek odpadov je zadarmo

System by mal cez priamu finančnú závislosť producenta odpadu od miery separácie viesť k jej zefektívneniu. Platí sa teda len za odpad v kontajneroch, ktoré sa budú uzamkovať. (Už na začiatku roka sa zvýšilo množstvo separovaného zberu.) Rozhodujúce sú zmluvy bytových spoločenstiev s Technickými službami. Počiatočné problémy sa vyskytli v podcenení množstva odpadu a času jeho odvozu v zmluvách (hromadili sa smeti okolo kontajnerov, okrajové časti mesta bývajú znečistené, čo sa vedenie mesta snažilo riešiť aj 4. apríla na stretnutí s predsedami bytových spoločenstiev). Veľkokapacitné kontajnery TS rozmiestňujú dvakrát v roku po meste zadarmo.

**AKCIE
NA SKVALITNENIE
PROSTREDIA
V MESTE :**

Od 4. apríla primátor vyhlásil Dni jarnej čistoty. V máji vyhlásil súťaž o najkrajší balkón, okno, predzáhradku. Pri hodnotení v októbri získala cenu za najkrajší balkón (3 000 Sk) Jozefína Gašparová. Ochrane a tvorbe životného prostredia môže napomôcť aj nové VZN o podmienkach poskytovania dotácií z rozpočtu mesta, ktoré bolo schválené na MsZ v decembri 2005.

**NOVÝ PROJEKT
ZBERU ODPADU :**

Revolučnou udalosťou v meste je vypracovanie a začiatok realizácie nového PROJEKTU SEPAROVANÉHO ZBERU, ktorý pre mesto vypracovala firma TEEP Bratislava. Zároveň sa spracoval projekt „Optimalizácia umiestnenia a estetizácia zberných stojísk“, ktorý pre mesto vypracoval autorský kolektív pod vedením Ing. arch. Friča. Výsledný projekt bol verejne prerokovaný 25. mája 2005 v DK, za účasti viceprimátora mesta Mgr. R. Zatkú, pracovníčky Odboru životného prostredia MsÚ p. Ing. Najšelovej, zástupcov projektanta a predsedov BS. Na stretnutí bol prezentovaný projekt a hodnotili sa pripomienky k nemu vznesené predsedami BS. V letných mesiacoch 2005 bola skompletizovaná žiadosť mesta o finančnú dotáciu na podporu separovaného zberu na území mesta z prostriedkov Recyklačného fondu vo výške 7,2 mil. Sk. Zároveň bola spracovaná žiadosť o finančné prostriedky z dobiehajúceho programu Phare na projektovú dokumentáciu integrovaného zberu a likvidáciu odpadov na území mesta vo výške viac než 4 mil. Sk. Po ukončení verejného obstarávania na dodávateľa realizujúceho projekt „Optimalizácia umiestnenia a estetizácia zberných stojísk“ sa v mesiaci október začala jeho realizácia. Dodávateľom diela sú TS s.r.o. Cena diela je viac ako 15 mil. Sk. Súčasná stanovišťa zberu odpadov nie sú na spevnených plochách, nie sú odkanalizované, zberné vozidlá narušajú cesty a chodníky pri nich. Nových stanovišť (alebo stojísk) má byť v meste 109. Majú byť typizované, zastrešené, oplatené, uzamknutie pre každé bytové spoločenstvo. Jedno má mať hodnotu 40 – 80 000 Sk. Na projekt mesto získalo 5,9 mil. Sk z Recyklačného fondu. Zmluva o dielo z 21. októbra hovorí o dokončení stavby 30. júna 2006. T.r. je stavebne rozpracovaných 11 stojísk na Ul. A. Dubčeka, Komenského, Chrásteka, SNP, Hutníkov). Stavba je spojená s náročnými problémami ako napr. vyhľadanie vhodného miesta, aby vyhovovalo obyvateľom a aby sa nenarušili inžinierske siete.

KALOVÉ POLE :

Stará environmentálna záťaž spôsobená starou technológiou výroby hliníka je v súčasnosti nazývaná aj „časovanou bombou“. Nový vlastník ZSNP – investičná skupina PENTA má záujem o jej odstránenie. Celá realizácia projektu rekultivačných prác potrvá 6 – 8 rokov v sume pol miliardy korún. Ročné náklady sú 50 – 70 miliónov. ZSNP už doteraz od r. 1992 do kalového poľa investoval 310 mil. Sk. Projekt vypracovala A.S.A., spol. s r.o. vybratá z 38 domácich a zahraničných spoločností. Alkalickú vodu kalového poľa treba

zlikvidovať (spracovať a čistiť), odizolovať, utesniť a uzavrieť odkalisko pred vnikaním dažďovej vody. Potom bude možné teleso začleniť do prostredia biologickou rekultiváciou a sadovými úpravami. Prezentácia projektu rekultivácie odkaliska sa konala 2. februára za účasti ministra životného prostredia SR Lászlo Miklósa.

OKOLIE MESTA : V okolí mesta sa nachádza viacero zatrávených plôch, o ktoré by sa mali starať ich majitelia. Súkromníci však plochy nechávajú zarastené po celý rok, hoci by mohli slúžiť ako prímestská rekreačná plocha tak, ako to v minulosti bolo. Na naliehanie obyvateľov sa TS s.r.o. podujali časť týchto plôch skosiť, hoci je to mimo rámca ich povinností.

**ÚHYN RÝB
V MŔTVOM
RAMENE HRONA :** V auguste bol zaznamenaný v mŕtvom ramene Hrona veľký úhyn rýb, ktoré tu boli roky pestované. Vyplavili sa najmä šťuky, zubáče, tolstolobiky a úhory (kapry nie). Ako najpravdepodobnejšou príčinou úhynu bol prítok močovkou znečistenej vody z potoka z Ladomerskej Viesky. Úrad verejného zdravotníctva potvrdil prítomnosť amoniaku a chlóru vo vode. Podozrenia na konkrétneho páchatelia sa nepotvrdili. Škoda sa odhaduje na 80 000 Sk. Mesto prispelo na nový chov rýb sumou 50 000 Sk.

XIV.

ŠPORT

NOVÁ ŠPORTOVÁ HALA : V meste pribudla nová moderná športová hala postavená pri Združenej strednej škole hotelových služieb a obchodu. Slávnostné otvorenie bolo 12. januára 2005. Účastní boli aj hostia z BBSK, zástupcovia škôl, mesta, médiá.

PRIJATIE NAJLEPŠÍCH : Najlepší športovci za rok 2005 boli prijatí primátorom mesta v obradnej sieni 25. januára 2006 v počte 52. Medzi nimi sú 4 majstri Slovenska :

Patricia Schwarzová v športovom zápase KUMITE
Lenka Hudecová v športovej streľbe žiakov
Janka Krajčíková v športovej streľbe mládeže do 16 rokov
(súčasne na medzinárodnej olympiáde KALOKAGATIA získala 2. miesto)
Peter Bališ v cyklistickej časovke do vrchu

Pozn. O úspešných športovcoch pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2005.

VALNÉ ZHROMAŽDENIE MŠK : MŠK dňa 13. apríla na valnom zhromaždení konštatovalo účtovnú stratu 1 260 000 Sk. Odvolaný bol konateľ Roman Bielik, za nového konateľa spoločnosti bol zvolený Ján Žiak.

KONCEPCIA DO r. 2010 : Na zasadnutí MsZ 2. februára 2006 bola schválená nová koncepcia a program telesnej kultúry v meste Žiar nad Hronom do r. 2010. Text pozri v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2005.

FUTBAL : V r. 2005 pribudol 19. októbra futbalový trávnik – miniihrisko pri ZŠ na Ul. Janského. Na dokončenie veľkej plochy s umelou trávou prispel SFZ sumou 3 mil. Sk, mesto dáva 2 milióny po vyriešení problémov s pozemkami. Firma Rautenbach Slovakia na podporu FK MŠK prispela 300 000 Sk. Opravený bol prírodný trávnik.

MUŽSTVO V III. LIGE : Mužstvo FK MŠK sa počas celého roka udržiavalo na 7. mieste v tabuľke III. ligy. Nedarí sa vrátiť obecnosť na zápasy. Tréner Karkó František hodnotil situáciu ako krízu futbalu a pol roka pred vypršaním zmluvy odchádza z postu trénera, kde nevidí pre seba už ďalšiu perspektívu. Tím je zložený z veľmi mladých hráčov a pre neustály odchod dobrých hráčov z mužstva do II. a I. ligy bolo vždy treba budovať nový kolektív. Jeho predstavy o dopĺňaní nových hráčov sa t.č. nedajú plniť. Najlepším strelcom III. ligy bol M. Páleník. Manažér žiarskeho FK MŠK vidí pozitíva v tom, že v meste funguje okrem družstva mužov aj ďalších 13 družstiev. Veľkou nádejou sú najmä športové triedy na ZŠ. Snahu futbalu pomôcť vyvíja aj primátor mesta. Futbalový turnaj odohrali 14. mája aj štyri rómske družstvá – ako už každoročne.

- NÁDEJNÍ ŽIACI :** Päťročná práca so športovými triedami na ZŠ Ul. Janského dostala žiacky futbal na vrcholovú úroveň. V najvyššej futbalovej súťaži za prvou Žilinou zaostali len o 2 body. Títo starší žiaci (8. a 9. ročník) majú už svojich postupujúcich do slovenskej reprezentácie. Sú to žiaci Ľubo Urgela (najlepší strelec), a Juraj Wolf. Trénerom je Mgr. Miloš Foltán. Trénuje aj starší dorast, kde je oporou kapitán Milan Kubík – hrajú v II. lige.
- I. LIGA ŽIEN :** V sezóne 2004-5 FK žien zostal na 4. mieste v tabuľke I. ligy kvôli rozsiahlej generačnej výmene v družstve. Súčasný vekový priemer je 16,3 roka.
- SVETOVÝ TURNAJ :** V r. 2005 sa konal už 33. ročník futbalového turnaja NORWAY CUP v mládežníckych kategóriách, ktorý patrí k najväčším svojho druhu vo svete. Termín 27. júl – 8. august. Naše mesto tu za Slovalco tím reprezentovali žiaci do 14 rokov v počte 18 v sprievode 4 dospelých. Podmienkou nominácie okrem športových výkonov bolo vzorné správanie žiakov a dobrý prospech.
- VOLEJBAL :** Volejbal patrí k najúspešnejším športom v meste. Všetky volejbalové družstvá MŠK sa predstavili 15. januára 2005 na celodňovom podujatí pod názvom VOLEBALIÁDA s cieľom získať ďalšiu popularitu. Úspechy získavajú predovšetkým dievčatá a ženy. Juniorky boli v januári na 4. mieste v tabuľke a na turnaji o majstra SR v Žiline 30. apríla – 1. mája sa dostali na 2. miesto (tréneri Dobrovič – Franko). Extraliga žien vybojovala za sezónu 2004-5 pekné 5. miesto, patria k širšej slovenskej špičke. V sezóne mali viac zdravotných problémov. I tak sú jediným kubom MŠK, ktorý reprezentuje región v najvyššej celoslovenskej súťaži (tréneri Bieliková – Dobrovič). Úspešné boli najmä v decembri 2005, kedy boli už na 3. mieste za Sláviou UK a Senicou a zohrali sériu 4 výhier za sebou. 20. decembra mali zaistené 5. miesto v tabuľke. Školský úrad MsÚ i tento rok zorganizoval v kategórii žien volejbalový turnaj neregistrovaných hráčov (10. decembra).
- BASKETABL :** Basketbal prežíva jedno zo svojich najúspešnejších období. Čoraz lepšie výsledky zaznamenávajú mladší a starší žiaci, 2 basketbalové družstvá sú v najvyššej súťaži (tréner Miro Grznár). V dňoch 29. apríla – 1. mája boli Majstrovstvá SR mladších žiakov v našom meste, kde náš BK MŠK získal majstrovský titul (tréner Norbert Nagy). Hráči mali výborné výkony, hra mala vysokú úroveň. Majstrami SR sa stali títo mladší žiaci: M. Slávik, M. Kysela, P. Schubert, F. Bulko, A. Slávik, M. Beňo, I. Báni, M. Trubem, J. Babiak, A. Kukučka, M. Kordík, Š. Kubík, J. Keher, F. Štefanec, D. Kováč, R. Truban, J. Oravec, M. Burger. Športové triedy ZŠ Ul. Jilemnického sa i t.r. zúčastnili v máji na turnaji BADEM v Žiline. Zaujímavosťou v basketbale je po štvorročnej pauze príprava mužov s cieľom dobyť II. ligu. Trénuje ich Edo Frický.
- HOKEJ :** - zastrešenie zimného štadióna prispieva k zvyšovaniu popularity i výkonov žiarskych hokejistov napriek tomu, že opláštenie ešte nie je dokončené. Po dlhých rokoch mesto získalo od SZLH 8 miliónov korún na časť opláštenia realizovaného v tomto roku. Na úplné dokončenie a uzavretie štadióna treba ďalšie financie. Cieľ ukončenia práce je v r. 2010.

- na tohoročnom karnevale na Pade malo účasť cca 300 účastníkov. Seniori HK MŠK nemali najúspešnejší začiatok roka, no vo februári sa v závere sezóny umiestnili definitívne na 2. mieste tabuľky II. ligy, skupina A (tréner Juraj Pažický, viedol aj dorast). V novej sezóne odchádza tréner a hľadal sa aj nový brankár (oporou predtým bol Polc). Nový tréner Igor Švantner. V novembri mužstvo už hralo na čele tabuľky, ale v decembri Žiar vystriedal Ružinov. V boji o druhé miesto, žiaľ, náš HK v kľúčovom zápase s Novými Zámkami prehral 3:4, a tak zostúpil na 3. miesto v tabuľke II. ligy.

- mladší žiaci za sezónu 2004-5 boli na 2. mieste v II. lige stred

- 20. marca turnaj o Pohár primátora mesta Žiar nad Hronom – žiarsky MŠK na 2. mieste

- dorastenci svojimi výkonmi v sezóne 2004/2005 udržali svoju záchrannú pozíciu v silnej I. lige

- na Veľkú noc sa konal turnaj Czech Open 2005 v Pádovom hokeji za účasti tímov Švajčiarska, Dánska, V. Británie, Česka a Slovenska. Žiarčania, ktorí hrali za SR, štartovali vo 2. kategóriách : 16 – roční sa umiestnili z ôsmich družstiev na 4. mieste, 15 – roční zo siedmich družstiev na 5. mieste. Najlepší hráči: Miroslav Šulek, Ivan Otto. Vo vysokej úrovni turnaja to bolo pekné umiestnenie.

- 17. júna sa na štadióne odohral turnaj v hokejbale O pohár primátora mesta, ktorý pripravila žiarska mestská polícia. Pozvanie prijali z Pezinka, Starej Turej a Martina. Žiarska MsP získala 2. miesto.

- slovenský reprezentant Michal Handzuš 21. júna súpťažil s chlapcami zo ZŠ Ul. M. R. Štefánika

- rodák zo Žiaru Dušan Andrašovský hrá v drese českej Plzne

- hokejový turnaj dorastencov TPA v Budapešti, kde hrali 2 družstvá z Budapešti, 1 z Rožnova pod Radhošom a 1 zo Žiaru nad Hronom, vyhrali naši dorastenci. Najlepším útočníkom turnaja bol Karol Valko, najlepším strelcom Pavol Kukučka.

CYKLISTI :

Cyklistický oddiel v Žiari nad Hronom vznikol v r. 1965 – čiže v tomto roku má 40. výročie. Zakladateľom bol pedagóg Ladislav Macko. Oddiel sa vypracoval medzi popredné na Slovensku (Pavol Cambal, Miroslav Pilát, František Sitora na majstrovstvách ČSR 4. a 6. m). Majstrami Slovenska boli Milan Puliš a Vlado Šimek. Vrchol oddiel dosiahol v 80-tych rokoch. Výrazné úspechy mal Igor Tesák. Ťažká finančná situácia v TJ prispela k stagnácii. Úspešné bolo školské športové stredisko cyklistiky pri IV. ZŠ (Tomáš Líška). Po vzniku MŠK vznikol aj cyklistický klub 10. januára 2005. Trénerom sa stal František Sitora. A tento rok sa stal CK MŠK prínosom nielen pre šport v meste, ale aj pre slovenskú cyklistiku. Po prvý raz sa po dlhšej odmlke žiarski cyklisti predstavili na seriáli pretekov Slovenského pohára cestných cyklistov. Dôstojnou reprezentáciou (Peter Bališ 3. a 6. miesto, úspešní aj Boris Vencel, Lukáš Vaš) si budujú kvalitné miesto medzi klubmi SR. P. Bališ sa stal prvý raz aj víťazom Slov. pohára, celkovo na 5. mieste. Dobré výsledky mal i Filip Filipčík a Tomáš Orosi. Na majstrovstvách ČR bol P. Bališ druhý, na majstrovstvách SR do vrchu sa stal

majstrom. Ako družstvo v Slovenskom pohári získali 2. miesto. CK MŠK na základe týchto výsledkov získal pre rok 2006 štatút CENTRUM TALENTOVANEJ MLÁDEŽE.

PLAVCI : Organizátorom významnejších plaveckých súťaží je mestský plavecký klub Delfín. Už tradičnými sa stávajú dve podujatia :

1. Veľkonočné preteky – t.r. IV. ročník bol 19. marca. Účast' mali plavci z B. Bystrice, B. Štiavnice, Rimavskej Soboty, Handlovej a Žiaru nad Hronom.
2. Vianočná cena plávania – účast' z B. Štiavnice, B. Bystrice, Zvolena, Prievidze, Handlovej.

Za naše mesto medzi najúspešnejších plavcov patrili: Matej Rišňovský, Dáriuš Doletina, Radoslav Košta, Katka Michalková, Andrej Jančok, Marek Ostertág, Michal Ivance, Hanka Neuschlová, Ondrej Straka, Xénia Janeková.

ATLETIKA : Dňa 1. apríla sa na tradičnom Behu oslobodenia mesta zúčastnilo 166 pretekárov. Polmaratón a Silvestrovský beh sa t.r. nekonali. Marián Gajdošík z atletického klubu bol na majstrovstvách SR v trojskoku na 5. mieste.

KARATE : Karate klub má dlhodobo úspešných športovcov najmä v žiackej kategórii.

ŠPORTOVÝ TANEC : Športový tanec má v meste tradíciu podujatí slovenského i medzinárodného charakteru najmä vďaka Tanečno–športovému klubu Stella a dobrým priestorovým podmienkam v MsKC. T.r. sa uskutočnili :

1. 24. apríla - celoslovenská súťaž XI. ročník Pohára primátora mesta
2. 14. mája – cs. súťaž v plesových choreografiách a exhibíciách. Bronz získal TŠK Stella za choreografiu Tri oriešky
3. 22. júna majstrovstvá kraja v modernom tanci ako nultý ročník

Na majstrovstvách SR v septembri v Bratislave nás reprezentoval tanečný pár Miroslav Gago a Ľubomíra Blidárová – získali 3. miesto. Obidvaja odchádzajú študovať do Bratislavy. Tanečný pár Žofia Žabková a Štefan Kysel získali na medzinárodných súťažiach 2. a 3. miesto.

TURISTI : Klub slovenských turistov organizuje pravidelnú činnosť vrátane zájazdov. Tradičný bol výstup k jazierku Slobodné 15. mája. Mal vyše 100 účastníkov. Zapojila sa aj Jednota dôchodcov Slovenska.

TENIS : V tomto roku zostali tenisové kurty v parku neudržiavané, keďže vlastník Ivan Kabina nezískal v mestskom zastupiteľstve schválenie na odkúpenie parcely pod kurtmi. Dňa 8. septembra bol odpredaj schválený, a tak je cesta k realizácii pripraveného projektu rekonštrukcie areálu kurtov otvorená. Čas ukáže.

KULTURISTI : Kulturistický klub MŠK sa snaží navrátiť slávne obdobie kulturistiky zo 70. a 80. rokov 20. stor. V tomto zámere bola vydarená regionálna súťaž Majstrovstvá Žiaru nad Hronom v kulturistike 28. mája v DK. Mala omnoho vyššiu účast' ako

vlani. Miroslav Benč zo Žiaru skončil ako druhý v kategórii mužov. Host'ovsky vystúpila známa slovenská gymnastika Sylvia Malachovská.

STREETBAL : Streetbal je naďalej v meste populárny. Vydaril sa 9. ročník 18. júna.

LEZCI : Horolezecký klub JAMES už existuje v meste 10 rokov. Snaží sa získavať mladých. Má 38 členov. Trénujú na stene za SZŠ v meste. Chýba im tzv. bouldrová stena na tréningy za zlého počasia.

ŠPORT TELESNE POSTIHNUTÝCH : Športový klub telesne postihnutých VICTORIA existuje v meste už tri roky. Má športové úspechy v B – tíme, Tomáš Král i na medzinárodnom zápole v Portugalsku. Spolu so Slovenským zväzom telesne postihnutých pripravili Majstrovstvá Slovenska v Boccii v novej telocvični ZŠSS s účasťou 48 športovcov. Pre Žiar získali 2. a 3. miesto.

ŠPORTOVÁ STREĽBA : Školské športové stredisko športovej streľby pri ZŠ Ul. Janského pripravilo 18. marca Majstrovstvá SR mladých športovcov za účasti 60 strelcov zo SR. Dve prvé miesta pre Žiar vybojovali Jana Krajčíková a Lucka Hudcová, druhé miesto získal Vlado Baláž.
Z dospelých strelcov viacero úspechov získal Žiarčan Ivan Bublák (putovný pohár SNP získal natrvalo v súťaži).

XV.

POČASIE A JEHO OSOBITOSTI

CHARAKTERISTIKA: Rok 2005 je príznačný neočakávanými zmenami počasia, neobvykle suchou a teplou jeseňou a veľkou nádielkou snehu koncom novembra. Začiatok januára bol daždivý, zamračený, čo prešlo v dňoch 7. – 10. januára až do rekordných 12 stupňov Celzia. Druhá polovica mesiaca bola suchá a mrazivá, snežiť začalo od dvadsiateho, koniec mesiaca je mrazivý (až – 20 stupňov Celzia), sneží. Extrémna zima pokračuje vo februári, bola snehová kalamita. Mráz pretrváva aj v marci (- 10 stupňov Celzia), veľké množstvo snehu hrozí záplavami. Nezvyklé oblečenie v marci – kožuchy sa začali odkladať až v polovici marca. Veľká noc mala už pekné jarné počasie, sneh zmizol. Apríl začal pekným počasím. Po dlhej zime nastala prudko jar, čo bolo trochu nebezpečné pre zdravie ľudí. Jar dobehla zmeškané a už 2. mája rozkvitol orgován, 3. mája boli rekordné teploty, 4. mája ochladenie, dážď (v Kremnici snežilo), znovu sa oteplilo 20. mája (30. mája 34 stupňov Celzia!). Koniec mája sa však znovu ochladil, zadaždil. Jún bol vďačným mesiacom pre hubárov, dažde. Júl má v 2. polovici extrémne teploty, sucho, kúpaliská sú preplnené. Od 3. augusta sa znovu ochladilo (sneží v Tatrách). September bol jedným z najteplejších vôbec, v 2. polovici sa ochladilo, dažde, prízemný mráz. Babie leto prišlo v októbri, pekné slnečné počasie sprevádzalo aj žiarsky jarmok aj záver mesiaca. Sviatok všetkých svätých bol tiež slnečný, ale chladný. Ani Martin neprišiel na bielom koni, celý november je suchý. Ochladilo sa koncom mesiaca, prvý sneh prekvapil deti ráno 21. novembra, silné mrazy (- 13 stupňov Celzia v noci) vystriedal mokrý sneh, v deň volieb do VÚC 26. novembra sa navalilo až 40 cm snehu, ktorý v ďalšie dni dážď roztopil. V decembri dážď so snehom, striedavo mrzne či je daždivo.

**KLIMATOLOGICKÉ
ÚDAJE :**

Podľa strediska B. Bystrica poskytol Slovenský meteorologický ústav tieto údaje za r. 2005 :

Mesiac :	Teplota vzduchu : (°C)	Slnečný svit : (hod.)	Atm. zrážky : (mm)
Január	- 1,3	73	53
Február	- 3,3	105	76
Marec	1,8	184	22
Apríl	10,7	196	82
Máj	15,1	304	46
Jún	17,7	284	27
Júl	19,8	248	93
August	17,7	197	110
September	15,5	186	47
Október	9,4	172	11
November	2,8	71	56
December	-0,6	54	122
ROK 2005	priemer 8,8 °C	spolu 2 073 hod.	746 mm

XVI.

MIMORIADNE UDALOSTI

- NÁVRAT**
ŠTEFANA KRŠŇU : Po 50 rokoch exilu sa z USA vrátil bývať do Žiaru nad Hronom Štefan Kršňa ako 80-ročný. Pochádza z Bartošovej Lehôtky. Za socializmu bol odsúdený, z väzenia v Jáchymove ušiel a v USA sa stal uznávaným vynálezcom a výskumníkom (ultrazvukový generátor, počítačový systém pre družice a i.)
- „ŽIARSKY ROCKER“ :** Do populárnej speváckej súťaže SUPERSTAR v STV sa prihlásilo niekoľko tisíc ľudí z celej SR. Žiarčan Robo Mikla označený za „žiarskeho rockera“ získal v súťaži neobvyklú popularitu vďaka nielen svojmu hlasu, ale aj svojim živelným prejavom (neraz až obscénnym). Dostal sa do prvej desiatky, ale sám odstúpil od finálových súbojov v ich polovici. Dočasne bol nezamestnaný (finančne ho podporil aj primátor mesta), neskôr získal prácu v televízii. Neustále koncertuje, zostáva populárny napriek (alebo práve preto) svojej nevyváženej povahe a vystupovaniu. Na jeho žiarskom vystúpení bola estrádna sála MsKC preplnená.
- POMOC RODINÁM :** Obchodný dom PRIOR sa rozhodol pomôcť rodinám, ktoré zápasia s finančnými problémami darovaním 50-tisícového nákupu. Po viactýždňovom zverejňovaní príbehov sociálne slabých rodín v týždenníku MY bola vylosovaná rodina Romerových (osamelá matka s 2 deťmi). P. Romerová sa rozhodla nakúpiť v Priore len za 10 000 Sk, zvyšok 40 000 Sk ponechala ďalším rodinám, ktoré nemali šťastie pri losovaní.
- PODVOVNÍCI :** Neuveriteľné možnosti majú v súčasnosti podvodníci. Napr. istá poľská spoločnosť pod názvom VEGAS poštou posiela vybraným občanom listy s oznamom „veľkej výhry“, ak sa dotýčny prihlási na audiotextové telefónne číslo. Tí, ktorých vidina „výhry“ zlákala, za 1 minútu rozhovoru zaplatili 89 Sk, čo často dosahovalo aj tisícové straty pre volajúceho. Výhra pravdaže nikdy neexistovala.
- Iný príklad: Pod zámkou „výmeny vodomerov“ sa kryli podvodníci (muž a žena slušivo oblečení), ktorí v byte p. E. Antalovej ukradli 19 650 Sk. Použili trik s rozmieňaním 5-tisícovky (sledovali, kde ich má uložené a kradli počas hluku vody, ktorú kázali majiteľke bytu „skúšobne“ vypúšťať).
- BEZOHLADNOSŤ :** Za bezohľadný vandalizmus treba označiť vypustenie všetkých štyroch pneumatík a poškodenie povrchu auta, ktoré malo dokonca značku invalidov. Stalo sa tak na najväčší sviatok v roku – veľkonočnú nedeľu.
- VRAHOVIA**
KONEČNE
ODSÚDENÍ : Vrahovia komerčného právnik Jozefa Matulu zo Žiaru nad Hronom, ktorého zavraždili pred ôsmimi rokmi v Bratislave, sú konečne definitívne odsúdení. Vrah Kristián Ružic dostal 14 rokov odňatia slobody, organizátor vraždy Milan Mesároš 15 rokov. Ich komplici Štefan Mesároš 13 rokov, Ľudovít Takáč 5 rokov. Záujem na vražde mal najmä Milan Mesároš, ktorého J. Matula viackrát

upozornil na jeho nekalú činnosť pri likvidácii firiem (pozri článok v Sprievodnej dokumentácii).

- MISS MY :** Sieť regionálnych novín MY vyhlásila súťaž MISS MY. V regionálnom kole zvíťazila Silvia Štefiková, druhá bola Denisa Štefanovičová, tretia Simona Júzová. V októbri bolo slovenské finále, kde z 18 dievčat sa na druhom mieste umiestnila víťazka nášho regiónu Silvia Štefiková. Prvý pracovný pobyt t.r. mala v Honkongu.
- PLTNÍCI ZNOVU NA HRONE :** Obnova tradície pltníctva ako turistická atrakcia sa začala 15. júla pod názvom TANCUJÚCE PLTE NA HRONE. Zatiaľ splavujú trasu od Zvolena po Hronskú Dúbravu. Predpokladá sa rozšírenie trate cez Žiar nad Hronom až do Revištského Podzámčia.
- 10 ROKOV PO VRAŽDE :** Pred 10 rokmi sa v Žiari nad Hronom stala prvá rasová vražda na Slovensku. 17-ročný Róm Mário Goral nestačil ujsť pred skupinou útočiacich „skínov“. Zvalili ho na zem, udierali železnou tyčou, kopali, porezali a Boris F. ho polial benzínom a podpálil. M. Goral umrel 31. júla 1995 na následky zranení v košickej nemocnici. Za vraždu boli odsúdení 10 mladistvých a 6 dospelých (Boris F. si odsedel 6 rokov v nápravnom ústave pre mladistvých). Pre matku obete M. Borošovú až t.r. v januári ako jedinú finančnú náhradu poskytlo Európske centrum pre práva Rómov v Budapešti. Odškodnenia ani ľútosti sa od vrahov syna zatiaľ nedočkala.
- TRAGIKA BEZDOMOVCOV :** Mimoriadny chlad v noci z 25. na 26. septembra spôsobil, že bezdomovec Pavol Žigo zamrzol pri prespávaní na Ul. Sládkovičovej pod výklenkom veterinárnej ambulancie. Podobne bol nájdený aj 57-ročný Cyril Fáber v októbri, keď pod vplyvom alkoholu spadol za budovou starej polikliniky – tu ho našla už len smrť.
- HUBÁR :** Pán Peter Zajko zo Žiaru nad Hronom sa už 50 rokov venuje hubárčeniu. Do t.r. za svoj najväčší úlovok považuje 600 dubákov. Tento rok prekonal jeho rekordy. Májovky, dubáky, strapačky, kozáky, hrabáky rástli neúrekom. Za 5 hodín napr. na Slnecnej stráni nzbieral 15 kg kozákov.
- TEKVICE OŽÍVAJÚ :** Náš starodávny zvyk z pohanských dôb – vyrezávať rôzne strašidlá z tekvic sa v Amerike ujal veľmi populárne ako tzv. HELLOWEEN. Tento zvyk spätne oživa aj u nás. Veľmi je obľúbený v materských školách, kde t.r. hojne poriadali výstavy a súťaže. Občianske združenie Šášovčan v Šášovskom Podhradí sa postaral o tekvicovú súťaž s názvom Kto vypestoval najväčšiu tekvicu a vyrobil najstrašidelnejšiu tekvicu?
- PORNOPODNIKATEĽ ODSÚDENÝ :** Okresný súd odsúdil Róberta M. zo Žiaru nad Hronom, vlastníka Hodinárstva v Banskej Štiavnici, ktorý po zatvorení predajne rozbiehal pornobiznis. Mladí chlapi boli za finančnú odmenu lákaní a zneužívaní na výrobu fotografií a videokaziet. Obžalovaný bol už v r. 1994 za to odsúdený. Tentoraz dostal 10 rokov väzby, po odvolaní sa na Krajskom súde mu trest znížili na 8 rokov. Jeho zat' ako komplic dostal 3 roky.

**ČO
S HOLUBMI ? :**

Aj v našom meste sa veľmi rozmnožili holuby. Okrem toho, že sú potešením pre deti pobejúce po pešej zóne, robia mestu čoraz väčšie starosti v súvislosti s nečistotou a pri hrozbe šírenia vtáčej chrípky. V niektorých slovenských mestách sa objavil pseudomor (aj v B. Bystrici).

LESY V OKOLÍ :

Lesy stredného Slovenska sa stali obľúbenými revírmi poľovníkov – najmä nových majiteľov lesov. Lesy v okolí Ihráča sú revírom Jozefa Pribilince, na juhu kraja je revír rodiny Jozefa Majského, v oblasti Kozelníka rád poľuje Pavol Rusko. Ľudia z obcí nemajú z toho radosť – hrozí zatúlaná guľka, pohyb v lesoch je zakazovaný a nebezpečný, prechody lesmi bránia novopostavené ploty ohraničujúce revír, čo bráni aj prirodzenej migrácii zveri.

**MADONA
S JEŽIŠKOM :**

V r. 1967 bola v kaplnke nad mestom Žiar nad Hronom („Skalka“) objavená veľmi cenná soška z lipového dreva, ktorá zobrazuje madonu s dieťaťom. Ako perla slovenskej gotickej tvorby bola kúpená SNG v r. 1971 a umiestnená v Slovenskej národnej galérii v Bratislave. Jej výška je 119,5 cm, najviac je oceňované vypracovanie bohatej drapérie v strednej časti trupu. (Pozri článok R. Kafku v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2005.)

Používané značky a skratky:

Pozri Kronika 2001, 2002, 2003, 2004

V r. 2005 navyše používané :

BS – bytové spoločenstvo

DJ – detské jasle

DSO – drobný stavebný odpad

EÚ – Európska únia

ME – Majstrovstvá Európy

MsKC – Mestské kultúrne centrum („Céčko“)

NS – Najvyšší súd

RÚVZ – Regionálny úrad verejného zdravotníctva (bývalá „hygiena“)

SOČ – stredoškolská odborná činnosť

SOS – Svätokrížsky občiansky spolok

SNG – Slovenská národná galéria

SPP – Slovenský plynárenský priemysel

STV – Slovenská televízia

SZEH – Slovenský zväz ľadového hokeja

SZPB – Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

ŠKD – školský klub detí

ŠZ – školské zariadenie

TKO – tuhý komunálny odpad

ZŠ s MŠ Š. Moysesova – Základná škola s materskou školou Š.M.

Sprievodná dokumentácia kroniky za rok 2005 :

1. Voľby do VÚC
2. Výzva JDS parlamentu a vláde
3. Otvorenie TESCO
4. Program hospod. a soc. rozvoja mesta
5. Najúspešnejší športovci 2005
6. Klimatické údaje
7. Anketa MsÚ
8. Hodnotenie POS za r. 2005
9. Články
10. Pozvánky
11. Aktivačná činnosť – MsÚ

FOTODOKUMENTÁCIA

VIDEOZÁZNAMY ATV

PAMÄTNÁ KNIHA MESTA

PAMÄTNÁ KNIHA PRIMÁTORA MESTA

DISKETA – KRONIKA 2005